

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:
 Egy évre ..... 24 korona.
 Egy hónap ..... 2 korona.
VIDEKEN:
 Egy évre ..... 28 korona.
 Egy hónap ..... 2 k. 40 f.
HÍRDETÉSEK:
 4-betűs betű sor egyszer 20 fillér,
 minden következőnél 16 fillér.
 Nyitólépek betű sora 40 fillér.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
 vasutak palotájában.
 TELEFON-SZÁM: 357.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
 Társaság.
 József főherceg-ut 22. sz.
 TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1911.

FŐSZERKESZTŐ:
STAUBER JÓZSEF.

Kedd, január 10.

Mai számunk főbb közleményei:

Törvény a szerb kereskedelmi szerződéséről.
 Árt-jtések városi szállításokra.
 A politikai tüzhelyről.
 Boda Dezső főkapitány leszállása.
 Tisza István gróf a munkások autonomiájáról.
 Az állatvásártér hely. e.
 Terkaságok.

Kenyérkérdés és városszépítés.

Arad, január 9.

Mohó nagyvárosi ábrándok sokszor taposnak a kenyérkérdések kertjében. A liu gavallér példája vonz, a ki inkább egy hétig nem vacsorázik, csak hogy a színházban a proscenium-páholyban üljön. Holott okosabb dolog, ha az ember vacsorázik s beéri egy szerényebb földszinti üléssel.

A lázas, és mindenesetre tisztelőre méltó türelmetlenség, a mely a vas-hidak szomszédságában, az Ovár-téren mihamarabb látni szeretné az elegáns palotasort, az aszfaltos boulevardot és a belé illeszkedő mellékutcákat, a város nagy részének komoly érdekeit veszélyeztette. Annak a tíz-husz év múlva leendő palotasornak helyén ma — állatvásártér van. A „szépészeti“ érzék hívei elfintorítják az orrukat ennek a prózának láttára. Csak hogy ez a próza a hetipiacok napjain a város forgalmának nagy részét adja ki. Az

állatvásárra, az állatvásár kedvéért jön be a vidék legnagyobb része, amely itt keres, költ, vásárol és fogyaszt. Ez a városi életnek legfőbb alapja; ez az, amiből a paloták épülnek, amiből a palotákban lakást lehet bérelni, s egyébként a nagyvárosi kultúrára és szórakozásra telik. Az a város és az a városrész tehát, amelynek forgalma részben az állatvásártértől függ, nem kicsinyelheti le és nem tekintheti prózának ezt az ügyet.

Annak számlájára, amit a távol jövő, vagy mindenesetre néhány esztendei várakozás ígér az Ovár-téren, — el akarják helyezni a Boczkó-utca mellől az állatvásárt Hozzáveendő, hogy meglehetősen szerencsétlen helyre, a pécskai ut mentén levő tere. Nagyon természetes oka van annak, hogy ez a hely a hetivásárookra ma alkalmatlan. Amíg ma a hetivásárra jövő nagy része — talán csak a bánátiak kivételével — keresztülmegy a városon, amíg a vásártérre jutsonnét visszamegy, erre a tervbe vett vásártér nem ad alkalmat; itt gyakran megeshetné, hogy a vásár látogatója a piacra jön s elmegy anélkül, hogy a város szívébe jönne és itt a vásárlást és a forgalmat növelné azzal, amit a város révén keresett.

De ha ez nem is lenne így: az állatvásártérnek áthelyezése ma mindenesetre korai és súlyosan sértene egy tekintélyes és az adózásban a legerősebb aránynyal résztvevő város-

rész érdekeit. Objektív város politikával pedig egy városrésztől csak úgy szabad elvenni valamit, ha azért kárpótlást kapott. Majd ha az Ovár-téren a mai, kevésbé biztató sivárság helyén eleven, benépesültházsorok lesznek, a melyek forgalma a Szabadságtér környékébe fog kapcsolódni: akkor lehet a mai helyzetnek más megoldásáról beszélni. Ma azonban az állatvásár áthelyezése annyit jelentene, hogy több esztendőre szinte holtta teszik a városnak egy jelentős városrészét, a nélkül, hogy egy másik városrész nyerne vele. Sőt, ha a Szabadságtér, az Andrássy-tér és ennek környéke forgalomban, s ez által értékben is veszt, — az még jobban fogja késleltetni az Ovár-tér benépesülését, mint esetleg azt az állatvásártér. Senkinek se lesz kedve olyan helyre befektetni, a melyet a forgalom, az üzleti élet ütőereitől elzártak.

A tulzott szépítésvágy eszünkbe juttat egy gouvernantit, aki abban is szörnyüséget talált, hogy a vértanuk szobra előtt gyümölcsöt, tejfelt és savanyu káposztát adnak el. Holott az ember lehet igen jó hazafi s igaz megbecsülője a kegyeletnek, ha ennek nem áldozza föl a mindennapos megélhetés eszközeit. Senkitől nem kívánhatja és nem kívánja a hazafiság, hogy miatta koplaljon, vagy lemondjon arról, a mi a megélhetéséhez tartozott.

A Masztodon.

Irta: Pogány Béla.

A becsüs ragyogóan szép, egészséges férfi volt. Sokat is keresett, vagyona is volt. Csak folytonosan panaszkodott. Egy napon aztán beüzent a hivatalba, hogy nem jöhet be, mert megházasodott. Harmadnap azonban ott ült az íróasztala mellett és méregette az arany láncokat, meg gyűrűket, amiket a zálogházba hoztak. Ettől fogva azonban elnémultak a panaszaik. Jókedvű lett és szívesen eltréfázott velünk. Azelőtt sohasem tette. Legföllebb, ha panaszkodott, de akkor is a legnagyobb általánosságban tette. „Undorodom az élettől.“ „Ezt már nem lehet kibírni“ — ilyeneket mondott, de sohasem okolta meg, mi a baja. Most egyszerre elmaradtak a sóhajások és a káromkodások. Boldog és mosolygós volt. Meglepő nyugalommal szívta a szivarját és sokszor anekdotákat mondott.

A házasságáról azonban nem beszélt. Csak később sikerült egyik raktári szolgától egyet mást megtudnunk. Kiderült ugyanis, hogy a felesége husz esztendővel öregebb nála és ő, a becsüs, már negyedik férje az asszonynak. A raktári szolgálta azonban a nő egész természetrajzával is szolgált. A kép, amit megállapítottunk, valóságos elremitő volt. Végre a harmadik hónapban a házassága után behozta a bankba bemutatni. Tenyeres, talpas fehérnép volt. Valóságos masztodon. Nehezen emelte a lábait és öntudatos lomhasággal rázta a esi-

pőt. Hatalmas, buja fekete szemével majd megevett bennünket. A kézfogásnál percekig beszélt s ezenközben ropogtatta az ujjainkat. Selejtes beszédü félművelt nőnek látszott, de erőszakos volt mindenkifölött.

Nem került bele két hét, az után találkoztunk. Egy bolt előtt állt. Az urát várta, aki ben a boltban öt-hat csomagot szedett a karjára. Amikor meglátott, fölillantak a szemei.

— Miért nem jön néha hozzánk, kedves Legányi?

— Engedelmeivel, majd jelentkezni fogok ...

A férje kifelé cihelődött. Gyorsan, de megdöböntő meztelenséggel mondta most:

— Jöjjön minél előbb, mert maga nagyon tetszik nekem ...

A becsüs jött. Megtörtnek, öregesnek, siralmasnak látszott. Az oktalan panaszkodóból, sugárzóan boldog ember, a boldog emberből meg rokkant kis féreg lett. Most már láttam: ez az asszony csinálta.

A férj hátramaradt a csomagokkal, az asszony pedig parancsolt nekem:

- Jöjjön.
- Hova mennek?
- Vétetek egy városi bundát.
- Kivel vétet?
- Azzal, aki utánam jön ...

Másnap elmeséltem a hivatalban, hogy találkoztam a Masztodonnal. És jött a pénztáros, az ellenőr, a számszejtők, még a gyakornokok

is, mind ugyanazt mesélték. Szórol-szóra valamennyi.

Egy esztendővel később a szegény becsüs meghalt. A Masztodon eltemette a negyedik férjét is. A szegény ember azonban a halálos ágyán vallomásokot tett nekem és nagyon böles intelmekkel látott el.

— El kell mondanom Károly neked mindent. A halál a lábam fejét már hidegre lehelt, gyorsan kell beszélnem. Először is vigyázz, hogy a Masztodon — tudom jól, hogy így hívjátok — a karmai közé ne kerítsen benneteket. Veszedelmes teremtség, itt vagyok én az ő vértanúja. Tudod milyen kétkedő, elégedetlen ember voltam és ez az asszony mégis a hatalmába tudott keríteni. Diadalmasan ráncigált maga után, csak úgy mint a másik három férjét. Megkapott a bujaságával és úgy éreztem erősebb, hatalmasabb, mint én. Azt hiszem, ebben igazam is volt. Jól esik az embernek az, ha egy magánál hatalmasabb állatot, mondjak egy Masztodont nyeregbe foghat. Ez volt a mézesetek boldogsága. A Masztodon azonban alig zökkent ki az első mámoros napokból, máris lerázta az én gyeplőmet és az én zablámat. Tudtam azt is, hogy megcsal. De mit tehettem? Fatilista vagyok, azt mondtam, hogy a természet rendje szerint van a dolog. Az én szegényes, kopottka testem megkivánta ezt a virágzó, buja őszállatot, akkor most tünnöm kell azt is, hogy ő elégítse ki a maga vágyait. Ostoba, bolond gondolkodás ez, mert már hárman elpusztultak bele. Nehány

Ép úgy nem lehetnek ma még komoly okok arra, hogy egy városrészt áldozatul adjanak a messze jövődóért, vagy hogy e miatt a városrésztől áldozatot kívánjanak. Arad mai generációja a nélkül is sok, erején felül való áldozatot hoz a jövőért, pedig a múlttól körülbelül semmit se kapott. Szép az altruizmus, de azt a jövődó se kívánhatja, hogy egészen tönkregyűk magunkat. Az érdekelt városrész polgársága joggal tiltakozhatik az állatvásár-tér áthelyezése ellen s a többi városrész is, tárgyilagosan ítélve meg az ügyet belenyugodhatik abba, hogy az állatvásár-tér a mai helyén maradjon mindaddig, míg az Ovár-téren a fejlődés abba a stádiumba nem lépett, hogy a város az áthelyezést minden érdek megsértése nélkül közmegegyezéssel oldhatja meg. Másként talán szebb lenne — például egy park, vagy sétány — de a parkból megélni nem lehet. Előbb jól kell lakni, hogy az embernek kedve legyen a parkokban sétálni.

A bankjavaslat a Házban. Budapestről jelentik: Minden várakozás ellenére se intézte el ma a Ház a szerb kereskedelmi szerződést. A részletes tárgyalást délután egy órakor meg kellett szakítani Polónyi indítványa miatt. A szerb kereskedelmi szerződéshez még két képviselő kíván hozzászólni és így valószínű, hogy holnap a részletes vitát is befejezik. Alkalmassint holnap megkezdik a közös bank szabadságának meghosszabbításáról szóló törvényjavaslat tárgyalását. A vitát Wickenburg Márk gróf előadó vezeti be, utána nyomban Kossuth Ferenc fog beszélni. A Justh-párt hivatalos szónoka Földes Béla, a néppárté Rakovszky István. A munkapárt részéről felszólal Tisza István gróf, a Kossuth-párt részéről Apponyi, Déry Zoltán és Mezössy Béla, a Justh-párt Holló Lajost, Batthányi Tivadar grófot és Justh Gyulát küldi a csatasorba. Végül a pártonki-

nap és én is belepusztulok. De ti vigyázzatok, ne jussatok az én sorsomra.

...Mondom, el is temették. A Masztodonban, mintha emberi érzések ébredtek volna: keservesen megsiratta az urát. Számszerint a negyediket. Később azonban kezdett megvisszatalódni. Divatos gyászruhákat csináltatott. Sokat járt az utcán és többször megismertem a hangját, amikor Darvasnak, az ellenőrnek telefonált. Darvas enyelegve, turbékolva beszélgett vele. Már-már úgy kezdtem érezni, hogy megkezdődik az ötödik tragédia. Ekkor történt, hogy Kelemen, a gyakornok lihegve rohant be egy délután a hivatalba:

— A Masztodont megütötte a szél.

A hír igaz volt. Az özvegyet szélhűdés érte. A testét nagyon megbénította a katasztrófa. Az arca azonban tetszetős és vágyakozó volt. Sorra meglátogattak a beteget. A szemei ép úgy végigkutatottak, ép úgy megölelgettek, mint azelőtt. Szerelimmal, simogatón.

A szobája tele volt részegítő illatokkal, a lábait illetlenül egymásra rakta, a beszéde pedig suttozó volt, mint egy szerelmes Don Juané.

Darvas mellelte ült. Boldogan nézett rá. A Masztodon pedig néha-néha neki is szánt egy melegebb szempillantást, néhány jó szót. Nekem pedig, amikor Darvas a másik szobáta ment, sietve mondta:

— Amint egy kicsit jobban leszek, megint férjhez megyek. De aztán meglátogasson ám...

vüli 48-asok részéről Polónyi Géza szólal fel. Minden jel arra vall, hogy a bankjavaslat vitája nem fog hosszúra nyulni és még ebben a hónapban törvényerőre emelkedhet.

Törvény

a szerb kereskedelmi szerződésről.

— A képviselőház ülése. —

— Az Aradi Közlöny tudósítójából. —

Budapest, január 9.

A szerb kereskedelmi szerződés vitájának utolsó napja volt a mai. Két záróbeszéd és a miniszter beszéde után megszavazták a javaslatot, amelynek részletes tárgyalását holnap elintézik. Holnap következik a bankvita is, amelynek bevezetése Polónyi Géza indítványának indokolása.

Kossuth Ferenc és Földes Béla ma nagyon korán keltek: ők a legelsőek a baloldali folyosón. Kossuth nagy irattáskát szorongat a hóna alatt s a később érkező képviselők megkérdezik:

— Mi van a táskában, kegyelmes uram?

— Nem lehet tudni, mikor kerül a sor a bankjavaslatra s miután a párt nevében én szólok fel, elhoztam az okmányokat.

A bankjavaslat tárgyalásánál ugyanis — a közbejött támadások folytán — nem Apponyi, hanem Kossuth Ferenc fejt ki pártja álláspontját.

Földes Béla is nagy beszédre készül a Justh-párt megbízásából a bankjavaslat tárgyalásánál.

A hevet egyelőre tartóztatni kellett, mert Polónyi indítványa felett is csak holnap szavaz a Ház, amely valószínűleg rövidesen tulesik a bankvitan is.

A mai ülésről a következőket jelenti tudósítónk:

Kabos Ferenc alelnök 10 óra után nyitja meg az ülést. A jegyzőkönyv felolvasása és hitelesítése után az elnöki előterjesztések következtek. Irományok és a beérkezett kérvények bemutatása után következett a napirend szerint

a szerb kereskedelmi szerződés

becikkelyezéséről szóló javaslat tárgyalásának folytatása.

Mannsdorf Géza báró a zárzó jogán szól. Sajnálattal tapasztalta, hogy az egész vita során nem lehetett hallani a kormány véleményét, hogy mi által véli a husdrágaságot enyhíteni. Csodálkozik azon, hogy ez a kormány, mely programjának egyik kardinalis pontja a kis emberek bajain a nemzeti munka által való segítése, mély hallgatásba merült, amikor a huszfogyasztási adó eltörlésének kérdése felvetődött. Hosszasan indokolja benyújtott határozati javaslatát, melyben a huszfogyasztási adót eltörléni kívánja és annak elfogadását kéri.

Sümei Vilmos a zárzó jogán beszél és hosszasan megindokolja a székely legelők feljavítása és szaporítása érdekében benyújtott határozati javaslatát, annak elfogadását kérve.

(Seréyi gróf a drágaságról.)

Serényi Béla gróf reflektál a vita során elhangzott ellenvetésekre. Vázsonyinak válaszul kijelenti, hogy szóló nyilatkozatait félremagyarázta Vázsonyi akkor, amikor arra hivatkozott, hogy szóló kijelentése szerint a főváros olcsóbban él, mint a vidék, kijelenti, hogy a vidéki városok fejlődése nemzeti szempontból van olyan fontos, mint a főváros fejlődése. Beck Lajosnak kijelenti, hogy a munkapártban nincsenek torzsalkodások. Bethlen István gróf beszédére már hosszabban nyilatkozik. Kijelenti, hogy nem zárkózott el a legszélesebb vita elől, azonban kívánatosnak tartotta, hogy a javaslat sürgősen tárgyalassék. Megvédi Aerenthal külügyminisztert Bethlen támadásával szemben. Hivatkozik legutolsó beszédére, melyben elmondta, hogy akkor, amikor Magyarország és Ausztria között a szerződési tárgyalások folytak, megállapodtak abban,

hogy egyenlő jogok és egyenlő kötelezettségek mellett lehet csak gazdasági előnyöket biztosítani.

Sümei Vilmosnak válaszul kijelenti, hogy a székely földet nem ismeri, de a hegyvidéki akció folytán ott történtek máris legelőjavítások. Nem zárkózik el bizonyos engedményektől, mert a legelők tényleg el vannak hanyagolva. A legelő rendezési akciója kezdetén szigorú rendeletet adott ki, hogy a vízmosásokat töméssek be a községek, nehogy katasztrófális következményeket vonjon maga után. Batthányi Tivadar grófnak válaszul kijelenti, hogy 6 nem neheztelt Lukács pénzügyminiszterre, mert az jelentette a Háznak, hogy két milliót adott legelőkre. Szóló kezdeményezte a dolgot és amikor a pénzügyi helyzet azt megengedte, a pénzügyminiszter az összeget rendelkezésre bocsátotta. Már meg is történt az összeg felosztása, és pedig apaállatok beszerzése a községek számára, hus birka és hus sertés beszerzése, baromfi tenyésztésre, stb. Az apaállatok eltartására és fenntartására intézkedéseket tesz, miáltal a községeken segíteni fog. A kisgazdák támogatását generaliter nem lehet keresztül vinni, esetről-esetre azonban a tenyészakció keretében a kisgazdák támogatását elől tüzte ki. A huskérdésre nézve kijelenti, hogy a sertésenyésztésre kell a főszólyt fektetni és a sertés, nem pedig a marhahus élvezetét kell alapul venni. Szerinte az a helyes, ha nemcsak Budapesten, hanem egyes vidéki városokban fognak konzumvásárokat tartani. A halászatot intenzívebbé akarja tenni, mert nevelésesnek tartja, hogy Magyarország 40000 métermázsza halat termel csak. A községi vásártereket rendeletileg baromfi legelőkké felszabadítja.

Az élő állat behozatalt veszedelmesnek tartja a száj és körömfájás okából. Az argentinai husbehozatalra nézve kijelenti, hogy vámmentes behozatalról szó sincs. A kormány hozzájárult 2000 tonna behozatalához, többet nem engednek. Most további tárgyalások vannak folyamatban, melyek nemzetközi érdekűek, tehát bővebben e kérdésről nem nyilatkozhatik. Kéri, hogy a Ház egyelőre vegye ezt tudomásul. Sok szó esett a kontingensről — ugymond — de bárki is ült volna helyében a miniszteri székben, senkisémet tudott volna jobb szerződést kötni, mert neki az a meggyőződése, hogy barátságos viszonyt kell teremteni a szomszédos államok között, aki az önálló vámterületet akarja, annak eo ipso kell akarnia a szerb kereskedelmi szerződést is. Románia már felállított tenyésztelepeket, ezt követni fogja Szerbia és Bulgária is. Az ott termelt, illetve tenyésztett állat piaca csak Magyarország lehet. A kelet most kezd fejlődni és azt piacul megnyerni ipari és kereskedelmi szempontból is fontos. Mindenki tudja, hogy a hus árak nem mesterségesen emelkedtek, mert Szerbia ugyanolyan bajban szenvedett, mint mi. Nem az a feladat, hogy a természetes árakkal bíró cikkeket lezorítsuk, hanem a keresetképeség fokozása által azokat az árakat elérjük. Sokkal okosabb a gazdasági és ipari konjunkturát egyesült erővel kihasználni, mint pillanatnyi engedményekért feláldozni a jövő jó kilátásait. Magyarozza a szerződés helyességeit, melynek becikkelyezésével egy új gazdasági jövő megnyílását látja, annak elfogadását ajánlja.

Elnök a vitát bezárja és felteszi a kérdést. A Ház nagy többsége a javaslatot általánosságban elfogadja.

Ezután a benyújtott határozati javaslatok feletti szavazás következett.

A Ház nagy többsége az összes határozati javaslatokat elvetette.

Elnök szünetet rendelt el. Szünet után ártértek a

(részletes tárgyalásra.)

Bethlen István gróf a címhez szól és kéri a Ház engedélyét a tárgytól való eltérésre.

A Ház az engedélyt megadja.

Bethlen István gróf válaszul Hieronymi Károly miniszter szavaira és kijelenti, hogy a volt kormány azért vont vissza a szerb szerződést, mert az összkontingens nem lett kontingentálva. Hosszasan beszél a tarifális dolgokról, majd áttér az argentinai husbehozatalra, amely ellen erősen állást foglal. Reflektál végül Serényi miniszter szavaira.

Hieronymi kereskedelmi miniszter rövid vá-

lasza után a Ház a címet változatlanul elfogadja.

Az első szakasznál Polónyi Géza kifogásolja Magyarországi állami önállóságának elhomályosítását a szerződésben. Hieronymi megnyugtató felvilágosítása után Rosenberg Gyula, az előadó kijelenti, hogy a szerződésnek ama pontja, melyet Polónyi kifogásol szóról-szóra megegyezik azon szerződés szövegével, melyet 1908-ban a koalíciós kormány a Ház elé terjesztett.

(Polónyi zavar-javaslat.)

Ezután a részletes tárgyalást félbeszakították és Polónyi Géza megokolja az önálló bank felállítását iránt beterjesztett indítványát. Hivatkozik a bankkta megfelelő szakaszára, amely úgy intézkedik, hogyha a törvényhozás a közös bank szabadalmát a lejárat idejére meg nem hosszabbítja az önálló bank jogi állapota elkövetkezik. Ez most annál inkább úgy van, mert a kormány még provizórium útján se gondoskodott a szabadalom meghosszabbításáról. A javaslatot, amelyet idevonatkozólag beterjesztett, mindjárt vissza is vonta és most az osztrák kormánnyal együtt tárgyalásokat folytat a bankkal. Ezek a tárgyalások azt célozzák, hogy a két kormány a banknak február 15-ig a maga felelőssége és a törvényhozás utólagos felmentése ellenében meghosszabbítja a szabadalmat. De mi lesz akkor, ha a bankjavaslatot február 15-ig se szavazza meg a Ház. Hosszasan fejtegeti ennek az állapotnak jogi, törvényhozási és gazdasági következményeit. Különösen abból a körülményből, hogy a bankjegy megszünt törvényes fizetési eszköz lenni, a hitelélet és a magánjogi kötelezettségek terén óriási zavarok támadhatnak. Kéri indítványának napirendre tűzését.

Lukács László pénzügyminiszter szólal fel. A bankkta 107. szakasza szerinte nem teszi szükségessé azokat az intézkedéseket, melyeknek elmulasztásával Polónyi a kormányt vádolja. Véletlen dolog, hogy a bank exlex állapotába jutottunk. Ki fogunk belőle lábalni, mert mindkét törvényhozás többségében megvan a szándék a közös bank szabadalmának meghosszabbítására. Polónyi indítványának azon része, amelyben az önálló bank felállítását sürgeti, magától elesik, mert egy oly meggondolatlan ugrásra készítené a törvényhozást, amely hitelviszonyainkat és gazdasági életünket teljesen összezavarná. Kéri Polónyi indítványának mellőzését.

Ezzel a vita Polónyi indítványa felett befejeződött. Elnök szavazásra akarta éppen a kérdést feltenni, amikor hire ment, hogy az ellenzék névszerűen szavazást akar kérni. Erre és az idő előrehaladottságára való tekintettel Kabos elnök a holnapi ülésre halasztotta a Polónyi indítványa feletti szavazást.

Az ülés 7,3-kor ért véget.

VÁROS ES MEGYE.

A munkapárti kör városi ügyekről. Az aradi nemzeti munkapárthoz tartozó városatyák Nesnera Aladár elnöklésével ma este ismét értekezletre gyűltek össze a munkapárti körben, hogy a közgyűlés elé kerülő tárgyakat megvitassák. Jankó Gyula és Szánthó Lajos mintakert iránti kérelmét pártolják. Kánya Géza bérletét csak három évre kívánják meghosszabbítani, minthogy a színházi bérházon rövidesen nagyobb átalakítást kíván a város végeztetni. A máv. alkalmazottak ama kérelmét, hogy telekvételi akcijukat a város a pénzügyminiszternél támogassa, pártolják. Az egyfogatu bérkoesik szaporítását kívánatosnak tartják, de azzal a kikötéssel, hogy az állomáshelyek szaporíttassanak. Az egyes tárgyakhoz Kintzig János, Dörner János, Reinhart Gyula, Figus Albert, Krenner Zoltán dr. szólaltak fel.

Folytatolagos sorrendje Aradváros törvényhatósági bizottságának 1911. évi január hó 11-én tartandó rendes havi közgyűlésében tárgyalás alá kerülő ügydaraboknak. Tiszti ügyészség jelentése a folyó évben megnyíló jogok és kötelezettségek tárgyában. A tanács előterjesztése a lóvasút megváltása tárgyában folyamatba tett tárgyalások tárgyában. Polgármester előterjesztése a községi bi-

rói állás megszüntetése és egy alkapitányi állás szervezése iránt. Polgármester előterjesztése Nagy Kálmán helyettes vámfelügyelő részére 600 korona jutalomdíj utalványozása iránt. A tanács beterjeszti az iskolákban 1911. évben szükséges papírneműk szállítására megtartott árlejtés jegyzőkönyvét. U. az beterjeszti az 1911. évben szükséges írógépkellékek és írógépek karban tartására vonatkozó árlejtés eredményét.

Az állatvásártér helye.

(Ké értekezlet. — Küldöttség a főispánnál és a polgármesternél.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, január 9.

A szerdán tartandó törvényhatósági bizottsági közgyűléssel akarja a tanács az új állatvásár-tér berendezési költségeit megszavaztatni. Azt hisszük azonban, hogy erre nem kerül sor, mert a városi képviselők túlnyomó többségének az a véleménye, hogy az állatvásártér meg kell hagyni az óvár téren mindazideig, míg a téren meginduló építkezés nem teszi feltétlenül szükségessé, hogy az állatkereskedelem a vágóhid mellett kijelölt piacon bonyolítassék le. Minthogy a földmívelési kormány a törvénynek teljesen megfelelő vásártéri berendezést követel, a bizottsági tagok nem állják ennek útját és az óvár-téri állatpiacot hajlandók mindennel ellátni, amit az állategészségügy megkíván.

Ez annak az agitációnak az eredménye, melyet az Óvár-tér környékén érdekelt kereskedők és iparosok megindítottak már a vashidak elkészültével, mikor a tanács behatárolt kezdett foglalkozni a vásár-tér áthelyezésével. Körülbelül hatvannégy törvényhatósági bizottsági tag írta alá még novemberben azt az ívet, mely közös akcióra szólítja a városatyákat az áthelyezés ellen.

Ma este a Fehér Kereszt külön termében értekezletre jött össze az aláírók egy része Domány József elnöklésével és foglalkozott a szerdai közgyűlésen megvívandó küzdelem módjaival. Bizonyos, hogy a közgyűlésen egy igen erős block száll sikra amellet, hogy a vásár-áthelyezés időpontját minél későbbre halassza és eme kívánságot oly komoly és súlyos érvekkel tudja támogatni, melyek mérlegelése elől sem a tanács, sem a miniszter el nem zárkozhatik.

Az értekezleten Tedeschi Viktor mutatott rá arra, hogy a kereskedelem és ipar érkei mennyire kívánják meg azt, hogy a vásártér a mai helyén maradjon meg és emlékeztetőbe hozta a jelenvoltaknak, mekkora áldozatot hozott maga a polgárság azért, hogy az Óvár-téren, mely még ötven év múlva sem épül ki — megfelelő állatpiacot létesítsen. Magángyűjtésből került össze a szükséges összeg, melynek egy része, 1200 korona még most is a városi pénztárban van. Ma még nem szükséges az áthelyezés, mert az építkezés belátható ideig csak olyan keretekben mozog, mint ma.

A város forgalmi érkei azt kívánják, hogy a városba jövő állattenyésztők és árusok végigmenjenek a városon, mert így remélhető, hogy szükségleteiket itt fedezik, míg ha a piac a vágóhid mellett, a forgalmi zónán kívül lesz, akkor a vásár lebonyolítása után csahhamar elhagyják a várost és az itt kapott pénzt otthon költi el. Nem hinné, hogy bárki is elég erős legyen ahhoz, hogy a város forgalma elé akadályokat gördítsen.

Az áthelyezés ellen foglalt állást Múlek Lajos dr. is, aki hivatkozott arra, hogy a város sohasem zárkozott el a kereskedők és ipa-

rosok jogos érkeinek kielégítése elől, amit bizonyít az a tény is, hogy a fapiacok kihelyezését még ma sem hajtották végre, mert arra közvetlenül kényszerítő ok nincs. Ugyanilyen a helyzet az Óvártéren is, a hol a fejlődés lassu folyamatát képzelhette el a tanács is, mert oda téglagyár telepítését maga hozta javaslatba. Ha a miniszter sürgetné az áthelyezést, akkor ez csak azért van, mert rosszul informáltak. Fel kell őt világosítani a város polgárainak óhaja felől és a jobban informált miniszter maga is más elhatározásra jut. Ezért célszerű lenne, ha a szerdai közgyűlés nem határozna ebben a kérdésben, hanem a január 14-ikén a fővárosban időző küldöttségek megjelenésére a földmívelési miniszter előtt és kérnék őt, hogy nyugodjék bele abba, ha a törvényhatóság az Óvárteret az állategészségügyi törvénynek megfelelően berendezzi és az állatvásárokat mindaddig ott tartja, míg a tér fejlődési viszonyai azt megengedik.

Schwartz Jenő dr. utal arra, hogy az agitáció szervezésére csak egy nap áll rendelkezésre és így legegyszerűbb lenne, ha a tanács állásfoglalását megelőzően azt is felvilágosítanák az érdekeltek az ő bajukról. — Indítványozza, hogy holnap, kedden délelőtt tömeges küldöttség jelenjék meg Urbán Iván főispánnál és Varjassy Lajos polgármesternél, mely arra kérje őket, hogy a vásártér áthelyezése ellen kifejtendő érvek alapján oly értelmű javaslatot terjesszen a tanács a törvényhatóság elé, mely a mai állapot fenntartását mondja ki. A küldöttség vezetésére Múlek Lajos dr.-t kérjük fel.

Az értekezlet így határozott.

A mozgalomban részt vevő törvényhatósági bizottsági tagok, valamint mindazok, akik a küldöttséghez csatlakozni akarnak, holnap, kedden reggel kilenc órakor gyülekeznek a Hungária kávéházban és innen vonulnak a városházára.

A III. és IV. kerületi polgárok a Millennium külön termében tartott értekezletükön foglalkoztak a vásár-tér áthelyezésének kérdésével. Memorandumban foglalták össze mindama érveket, melyekkel azt az álláspontot támogatják, hogy a vásárt a vágóhid mellé helyezze át a törvényhatóság. Rámutatnak arra, hogy az Óvár-téren sem ember, sem állat egészsége nem biztos, ha ott sár van és hogy az új hidak és a csatornázás által teremtett helyzet lehetetlenné teszi az állategészségügyi törvények szigorú betartását, az állatok megvizsgálását.

A memorandumot holnap adják át a polgármesternek.

MULATSÁGOK.

(=) A világsi dalosok egyesülete január hó 28-án este a „Vadászkürt” nagytermében hangversenynyel kapcsolatos zártkörü táncmulatságot rendez.

(=) Az aradi áll. tanítóképző ifjusága segély és utazási alapja javára január 21-én (szombaton) a „Fehér Kereszt” diszterrácban hangversenynyel egybekötött zártkörü táncestélyt rendez.

Az ARADI KÖZLÖNY telefonszámai:

Szerkesztőség (éjjel-nappal)	— — —	357
Szerkesztőség (csak éjjel használható mel-lékállomás)	— — —	151
Kiadóhivatal és hirdetési osztály	— —	151
Nyomda	— — —	151

Boda Dezső főkapitány leszavazása

— A fővárosi rendőrség tulkapásai ellen. —
(Fővárosi tudósítónktól.)

Arad, január 9.

A fővárosi rendőrség a múlt hónapban le-tartóztatott egy orvost, aki magzatelhajtással volt gyanúsítva azért, mert a lakásán tiltott operációhoz szükséges műszereket talált. A lapok bőven írtak az esetről, az orvost csakhamar szabadlábra helyezték.

A főváros közigazgatási bizottsági ülésén emiatt Vázsonyi Vilmos erős támadást intézett a fővárosi rendőrségnél meghonosodott „slen-driánság” miatt és indítványt terjesztett be, kérve, hogy a főváros intézzen felterjesztést a belügyminiszterhez a miatt, hogy az államrendőrség főkapitánya szigorúan alkalmazkodjék a bűnvádi perrendtartás 98. és 143. szakaszaihoz s csak halaszthatatlan szükség vagy veszéllyel járó késedelem esetén *rendeljen előzetes le-tartóztatást*. Az immár rendszerre fejlesztett sűrű rendőri letartóztatások megakadályozására szükséges lehet, hogy az államrendőrség csak is ügyészi indítványozásra és bírói határozattal kezdeményezhessen előzetes letartóztatást. Til-lalmazza, hogy gyanúsítottakról közlést ne ad-jon ki a rendőrség, fényképet és ujjnyomatot róla ne szerezzen. A rendőrség legyen közlé-seiben óvatosabb s tartózkodjék kivált a szó-beli közlésektől. Végül kérte, hogy közigazga-tási határozattal, felelősség engedelme nélkül ne legyen elrendelhető a toloncozás.

Boda Dezső főkapitány e vádakkal szem-ben a közigazgatási bizottság ma délelőtt tíz órakor tartott ülésén terjesztette be véleményes jelentését.

A közigazgatási bizottság nem fogadta el a jelentést, hanem nagy többséggel *magáévá tette Vázsonyi indítványát*.

Válasz Vázsonyinak.

A főkapitány sorra vette az indítvány pontjait. Az első pontban Vázsonyi azt indít-ványozza, hogy „Az immár rendszerre fejleszt-tett sűrű rendőri előzetes letartóztatások meg-akadályozására szükséges tehát, hogy az állam-rendőrség csak is királyi ügyészség indítvá-nyára és bírói határozattal kezdeményezhessen előzetes letartóztatást.” Erre a pontra a főka-pitány azzal válaszol, hogy a bűnvádi perrend-tartás 94. szakasza kötelezi a rendőrhatalóságot a nyomozási tevékenységre, a miniszteri indó-kolás pedig a 233. oldalán egyenesen kimondja, hogy: „Nem nélkülözhető a rendőrség önálló működése annál kevésbé, mert, a büncselek-mények kinyomozásánál a siker legbiztosabb eszköze a gyorsaság. Ha a rendőrség arra van utalva, hogy midőn valamely büncselekmény nyomára jut, előbb szükséges direktívák kieszközlése végett a királyi ügyészséghez fordul-jon, akkor működése, melynek sikere főleg az erélyes iniciatívától és a gyors közbelépéstől függ, meg van bénítva.” E szerint a törvény a rendőrséget kötelezi az előzetes letartóztatásra és így a bizottsági tag urnak a budapesti rendőrség hatáskörének és csupán csak a budapes-tinek csorbítására irányuló indítványa tör-vénybe ütköző. Vázsonyi a személyes szabad-ság védelmének tetszetős jelszava alatt hajszát indított a rendőrség ellen. A személyes sza-badságnak nálam nagyobb tisztelője nincs és még a tulbuzgóságból eredő megsértését is fegyelmi hatalmam teljes latbavetésével esirá-jában elfojtom. Bemutat a főkapitány egy sta-tisztikát, amelyből kiderül, hogy a perrendtar-tás életbeléptetése előtt 1899-ben 13000 felje-lentett közül 3568 embert tartóztatott le a rendőrség, most 1910-ben 22000 feljelentett kö-zül csak 2798-at. Rendszer, tulkapás tehát nincs, sőt a rendőrséget humanizmus, libera-lizmus vezeti a törvény alkalmazásában. Az ügyész és vizsgálóbíró közbenjötté megbénítja a rendőrség működését, mert a bünygyi osz-tályban negyven és a kerületi főkapitányságo-kon több tisztviselő nyomoz egyszerre bün-

ügyekben. Hogy tudja átvizsgálni az összetör-lődő ügyeket egyszerre az ügyész és vizsgáló-bíró. Az áttanulmányozásra pedig a rendőrség nem várhat, a gyors és azonnali állásfoglalás kikerülhetetlen, mert a vonat, amelyen a ter-helt szökni készül, nem vár addig, míg az ügyész és vizsgálóbíró az aktahalmazt áttanul-mányozza.

Ügyész a rendőrségen.

— Megnyugtathatom azonban a tekintetes bizottságot, hogy én a magam részéről — épen a most tárgyalthoz hasonló alaptalan támadá-sok elkerülése végett — nagy súlyt fektetek arra, hogy az ügyészség minél intenzivebb részt vegyen a nyomozásban s ily irányban ügy főkapitányi állásom elfoglalása után azon-al, valamint most újból is tárgyaltam a buda-pesti főügyész urral és nekem semmi észrevé-telem nincsen az ügyészség hatékony beavat-kozása ellen, egészen addig a határig, amelyen túl már a rendőrség kötelességszerű tevékeny-sége szemmeláthatólag megbénítatnék. Hiva-talbalépésem első napjaiban magam kértem a budapesti főügyész urat, hogy a budapesti ki-rályi ügyészség egyik tagját delegálja a rend-őrség mellé, hogy ez az általam netán szüksé-gesnek vélt irányítást az eléje terjesztendő ügyekben rövid uton és a kellő gyorsasággal megadja. Ezt a kérésemet most újból megis-mételtem. Az ez iránti tárgyalások még még folyamatban vannak ugyan, azt azonban egye-nes felhatalmazás folytán már most is kijelent-hetem, hogy a budapesti királyi főügyész ur az eddigi gyakorlatot fontartandónak, — a királyi ügyész delegálását feleslegesnek véli. Méltóz-tassék tehát megnyugodni abban, hogy a rend-őrség vezetője saját hatáskörében meg fogja tenni mindazokat az intézkedéseket, amelyek egyfelől az egyéni szabadság, másfelől a köz-biztonság fontartásának nagyérdéki szempont-jából a jövőben netán szükségeseknek mutat-koznak.

Támadás a sajtó ellen.

Az indítvány 2. és 3. pontjában, amelyek a sajtóközlésekkel foglalkoznak a múlt ülésün-kön előszóval válaszoltam. Ehez még csak azt kívánom megjegyezni, hogy a rendőri sajtó-iroda soha sem adta ki, hogy lefényképezték a terheltet, ujjnyomatot vettek róluk. A hírlap-írók ismerik a rendőri eljárást, ezt tudják és költenek hozzá jeleneteket. Történik egy na-gyobb bűneset. A rendőrség a tettest mozdulok a délutáni órákban elfogja és letartóztatja. A reggeli lapok a bűnesetről, a tettes személyéről kimerítő tudósításokat hoznak, a hír anyagát, ujságírói nyelven szólva „teljesen feldolgozzák”, a másnap délelőtt és délután megjelenő lapok elől „elírják.” Amde ezeknek is foglalkozni kell ezzel a „szenzációs esettel.” Új dolog, amit megírni, kiszínezni lehetne, az eltelt 8—10 óra alatt nem merült fel. Előveszik tehát a ri-porterek a riportage kiskatáját és a rég bevált sablon szerint megírják, hogy a tisztelt bün-tettes mit vacsorázott, hogy aludt, a rapporton — *amit sohasem hallgathatnak* — mit mon-dott; a fényképezőgép előtt — *amit sohasem láthatnak* — milyen arcot vágott; az ujjnyo-mat felvételénél mily szeretetreméltó viselke-dést tanúsított stb. stb. Mert ezek a hírlapíró urak olyan találekony férfiak, hogy még azt a köztudomású tény is tudják, hogy a rend-őrség a súlyosabb büncselekményekkel terhelt és letartóztatott egyénekről fényképet és ujjnyo-matot vesz föl. Az ujságírás f.azeológiájának tar-tozékai ezek, mint sok más, melyek között nyomban a rendőrségnek indiszkrecióját, hiva-tali titoksértést keresni s a gyanúsítás és a megvádolás fegyverét elővenni talán még sem szabad. Ideválnak a napilapokban szintén igen gyakran felbukkanó eféle kitételek is: „a rend-őrség a holnapi nap folyamán házkutatást fog-tartani X-nél”, — vagy „Y kihallgatása most folyik, azután le fogják tartóztatni” stb. stb. Azt hiszem, hogy senki sem veheti komolyan azt a vádat, vagy csak feltevést, hogy a rend-őrség előre nyilatkozik, kit fog és mikor letar-tóztatni s *előre megírta, hogy kinél és hol fog házkutatást tartani. Lelkiismeretlenség és játék volna ez*, amelyet egy, kötelességeinek teljes tudatában lévő közhatóságnak csak im-putálni is, amilyen sértő, önmagában olyan le-hetetlen is.

Hivatalbalépésemkor, mikor a főkapitányi

széket elfoglaltam — s most térek át az indit-vány 3. pontjára — egyik fontos teendőmnek tekintetem, hogy a rendőrség hirszolgálatát szervezzem, melyet a rendőrség működésének egy igen lényeges s feltétlenül jelentős mozza-natának tekintek. Igen nagy érdeket képvisel a rendőrség hirszolgálat a köz szempont-jából, de csak úgy, ha nem áll merőn a napisajtó hirrovati érdekeinek szolgálatá-ba, hanem szem előtt tartja a hivatali titok-tartás követelményeit is. A 8939—fk. eln. 1907. sz. rendeletemnek, amelyben megállapítottam a rendőrségi hirszolgálat technikáját, rendjét és elvét, — gerincévé tettem, hogy értesítés kizá-rólag csak a rendőri hirszolgálatnak egyedüli s ezért felelős hivatalos szerve: a *rendőri sajtó-iroda útján adható és szigorúan megtiltottam* összes tisztviselőimnek és közegeimnek, hogy egyes hírlapíróknak információkat vagy híreket adjanak a rendőri sajtóiroda megkerülésével. Ugyanezt a célt szolgálja s a hirszolgálatát még a fentebb hivatkozott rendeletben előirt korlátozásoknál is szigorubb megszorítások közé vonja a folyó évben kiadott, 12375 fk. elnöki 1910. számú rendeletem. Konstatál-nom kell, hogy a sajtóirodai hirszolgálat szabályszerűen működik, *fontosabb ügyek-ben én magam irányítom*. A hirszolgá-lat tárgyilagoss, kifejezésre jut benne a terhelt védekezése is. De a sajtóirodai komünikét szükségsvonak találják a hírlapírók és a rend-őrség felderítő és nyomozati működése mellett kifejlődött a riportter különnyomozása is. Szen-zációkat kereső, valóságos detektív munka ez és legtöbbször rendőrségen kívülálló források ál-lanak a rendelkezésre. *Voltak feljelentések, amelyek be sem adtak még és már a napi-lapok egész terjedelemben közölték*. Ha csak a gyanu árnyéka is fért valamely tisztviselő-höz, szigoru vizsgálatot indítottam és minden esetben kiderült, hogy a forrás a rendőrségen kívül álló volt. Még tovább mentem. A hírlap-író urakat megkértem, hogy a rendőrtisztviselő-k nevéit ne írják ki, nehogy reklámkeresés gyanujába essenek. Egyáltalában: látszat és feltevés, — ezen indulnak el azok a gyanu-sítások, melyek most bizonyos részről minduntalan felhangzanak a rendőrség hirszolgálatá ellen — s ez ellen nehéz védekezni. Viszont azonban vádolni, sőt itéletet mondani sem le-het és szabad. A készülő sajtótörvény talán megtalálja a sok felpanaszolt sérelemre a re-mediumot, de addig is még fokozottabban igyekszem a rendőrség hirszolgálatát körülala-pozni olyan kautálékkal, melyek egyrészt em-beri lehetőség szerint biztosítják a rendőrség részéről bármely indiszkreció kizárását, még látszat szerint is — másrészt pedig módot nyújtanak a hírlapszolgálat ellenőrzésére. Ha van a vezetésem alatt álló testületnek olyan tagja, aki a fönnálló rendeleteket, utasításokat meg nem tartja, reklámhajászatból, avagy más, eléggé el nem ítéltéző hasonló kicsinyes oko-ból visszaéléseket követ el, — méltóztassék azt megnevezni, a bizonyítékokat rendelke-zésemre bocsátani, — a további teendőket, pe-dig az én, azt hiszem eléggé ismert erélyemre bízni.

A toloncolás.

Ami végül a bizottsági tag ur indítványa-nak 4. pontját illeti, készséggel hozzájárulok ah-hoz, hogy a tekintetes közigazgatási bizottság a toloncolási és azzal szoroson kapcsolatos el-járásnak megfelelő törvény mielőbbi megalko-tása útján való újra szabályozása érdekében már a legközelebbi félévi jelentésünkben fel-írjon a belügyminiszter urhoz. A toloncolás tényleg elavult és reformálásra szoruló intéz-mény, amely a mai forájában és végrehajtá-sának jelenlegi módzatai mellett egy modern humanus szellemtől áthatott állam közigazga-tásában nem foglalhat helyet. A cél, amelyet — hogy a f. bizottsági tag ur által használt kifejezéshez szoroson ragaszkodjam — „a to-loncolás (illetőségi községbe való utasítás)” el-érni kíván, az idegen illetőségi s a közbizton-ságra, vagy közérkölesiségre kiválóan veszé-lyes elemeknek a fővárosból való eltávolítása és távortartása. Készséggel elismerem, hogy az egyéni szabadság érdekei megkívánják lehető szabatos körülírását az illető kategóriáknak. De meg az is elsőrendű szükség, hogy az e téren lépten-nyomon tapasztalható fogalomza-varok megszűnjenek. Jelenthetem a tekintetes

közgazgatási bizottságnak, hogy én már ismételtelen kértem és sürgettem a toloncolási eljárás és azzal kapcsolatos kérdések újra szabályozását. Összefoglalva a tisztelettel előadottakat, javaslom: Méltóztassék a toloncolás és azzal szorosán kapcsolatos eljárásnak mielőbbi törvényhozási szabályozása tárgyában legközelebbi félévi jelentésünkben a belügyminiszter urhoz felírni, — Vázsonyi Vilmos bizottsági tag ur indítványa felett pedig napirendre térni.

A vita.

Boda beszéde után Sélley főügyész helyettes kijelentette, hogy az ügyészség nem tapasztalta azt, mintha a rendőrség rendszeresen törvény ellenére letartóztatásokat eszközölt volna.

Vázsonyi válasza

Vázsonyi Vilmos ezután hosszabb beszédben válaszolt Bodának. Teljes mértékben fenntartja indítványát. A rendőrség sohasem indokolja meg a letartóztatást és a legkevesebb esetben van törvényszerű szükség a letartóztatásra. A fényképeknek hivatalos példányai meg szoktak jelenni a lapokban, sőt a Közbiztonság című rendőri lap is állást foglal egyes esetekben pro vagy kontra. Hogy a sajtó nem helyesen ír, az is a rendőrség hibája, mert ez terelte a sajtót helytelen irányba.

Vázsonyi felszólalására Boda hosszabban reflektált. Ezután Fülöp főpolgármester eggodalmát fejezte ki az irányban, hogy Vázsonyi indítványának egyik szakasza törvénybe ütközik. Az indítványt ennek megfelelően módosították és ezután a közigazgatási bizottság többsége Vázsonyi indítványát változatlanul elfogadta, a főkapitány jelentését pedig mellőzte.

Árlejtések városi szállításokra.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, január 9

A városi gazdasági szék ma tartott ülésén bontotta fel azokat az ajánlatokat, melyek papírneműek, rendőri és tűzoltói ruha szükségletre kiírt pályázat következtében érkeztek be. Ez volt az utolsó eset, hogy ily későn szerzi be a város a szükségleteit, mert a gazdasági szék, Zubor Andor tb. főjegyző kezdeményezésére elhatározta, hogy a szállítások kérdését egységesen szabályozza és az elavult szabályrendeletet reformálja.

Milyen szükség van erre, az ma is fényesen beigazolódtott azzal, hogy a rendőrség és tűzoltóság ruhaszükségletének fedezésére oly módon írták ki a pályázatot, hogy a helyi ipar valószínűleg háttérbe szorul a fővárosi mellett.

Nagyon szívesen látjuk, ha a város számbavehető megtakarítást ér el a szállításoknál. De viszont nem hihető, hogy találkoznék város, amely olyan fejlett és versenyképes szabóiparral bír, mint Arad, a rendőrség ruházata a fővárosban készítené el. Már pedig Arad alighanem abba a helyzetbe kerül. Az aradi cégek ugyanis számbaveendően drágábbak, mint egyik fővárosi szállító. Az aradi iparosok kijelentették, hogy lehetetlenségig lenyomták az árakat és majdnem önköltségen óhajtanak vállalkozni és ime akad fővárosi cég, mely körülbelül harmadrésszel olcsóbb ajánlatot tesz, mint az aradiak.

Azért történhetett ez meg, mert a pályázat országosan volt hirdetve. A közszállítási szabályrendelet értelmében ugyanis ötezer koronán felüli szükségletre országos pályázat hirdetendő. Azonban, amint külön lehetett posztó- és vászon-ruhára ajánlatot kérni, úgy lehetett volna külön a köpenyekre és külön egyéb ruhadarabokra is. Tudott dolog, hogy vannak speciális subbony és külön pantalló-szabók, amint van külön sapkakészítő, noha az is az öltözet lényeges kiegészítő része.

A közgyűlésnek feltétlen joga azt megbízni a szállítással, akit akar, de ki vállalkoznék arra, hogy lényegesen nagy árbeli differenciák és egyenlő szállítási feltételek mellett a helybeli ipart részesítsék előnyben a sokkal olcsóbb idegen mellett.

A pályázati rendszert tehát nem lehet sablonszerűen kezelni, mert különben a nagyon is szem előtt tartandó speciális helyi szempontok elkallódnak. A körülbelül tizenkétezer korona értékű szállításnál például elvesz az aradi munkások keresete és aradi adófizető iparosok haszna idegenbe kerül.

A közgyűlés kötelessége, hogy a városi árlejtések komolyságába vetett hit megrendítése nélkül megtalálja a módját annak, hogy az aradi ipar lássa hasznát a városi szükségletek fedezésének.

A gazdasági szék ma Lócs Rezső tanácsnok elnöklésével tartott ülésében bontotta fel többféle lejárt pályázatra beérkezett ajánlatokat.

A fajármos hid anyagának értékesítésére kiírt pályázatra elfogadható ajánlat nem került a bizottság elé és ezért, a hidműszaki bizottság véleményének meghallgatása után azt határozta, hogy csak a hid lebontására hirdet pályázatot, az anyagot pedig maga a város fogja értékesíteni.

Az írógépek karban tartásával Ziffer Sándort, az írógéphez szükséges írószerek szállításával Bloch H. céget javasolja megbízni,

Az iskolákban szükséges papír és egyéb írószer szállítására ajánlatot tettek Pichler Sándor 35%, Bloch H. 32% és Róth testvérek 21% engedménnyel a kikiáltási árból. A legolcsóbb ajánlatot hozza a bizottság javaslatba.

A szegényházban szükséges fehérnemű szállítására ajánlkoztak Pick Ernő 1570 K., Deutsch testvérek 1729 K., Lengyel testvérek, továbbá Hoffmann Antal 10% os engedménnyel az 1088 korona kikiáltási árból. Pick Ernőt hozza javaslatba a bizottság.

A gyermekórház fehérneműjének szállítására ugyancsak Pick Ernő tett legolcsóbb ajánlatot 615 koronával. Deutsch testvérek 685 koronás pályázatával szemben.

A rendőrlégénység és tűzoltóság posztó ruházata a leglényegesebb tétele a most eldöntendő szállításoknak és minthogy országosan volt megtartatva a pályázat, fővárosi egyenruha szállító cégek is konkurrálnak.

A bizottság elé a következő ajánlatok érkeztek: Jakabffy István és társa 8268 kor., Schäffer Henrik 8616 kor., Spitz Bernát (Budapest) 6435 kor., Rozenhal H. utóda (Budapest) 7570 kor., Blum Sándor (Budapest) 6656 kor., Kramer Antal és társa (Szabadka) 7668 korona.

Hivataloszolók posztóruhája: Jakabffy és társa 881 kor., Schäffer Henrik 1082 korona.

Rendőrség nyári ruhája: Jakabffy és társa 1121 kor., Schäffer Henrik 1137 korona.

Tűzoltók és toronyőrök nyári ruhája: Jakabffy és társa 236 kor., Schäffer Henrik 293 korona.

Lovas rendőrség téli ruhája: Jakabffy és társa 896 kor., Schäffer Henrik 976 korona.

Sapka: Roncskevics Ferenc (Temesvár) 573 korona.

A tanács holnap tartandó ülésében foglalkozik az ajánlatokkal és készít javaslatot a közgyűlésnek.

A politikai tüzhelyről.

(A bankvita harcossai. — A delegációk munkája. — Tengerentuli kereskedelmünk és az új éra.)

— Fővárosi levél. —

Budapest, január 9.

A bankvita holnap végre megindul. Elérkezünk tehát a vég igazi kezdetéhez. Mert hogy ez a vita hét esztendőre kiszorítja a bankkérdésből a politikai kalandorság méreganyagát, az bizonyos. Sőt ennek a vitának ereje a hét esztendő spáciumán túl is kell hogy világítson; de hát ne bántsuk most a messzi jövőt. Maradjunk a mai feladatoknál. És ennek a feladatnak teljes súlyát átérezvén, a nemzeti munkapárt legelső sorai vonulnak fel a vitában. Az elsők közt Tisza István gróf, aki ennek a kérdésnek úgy politikai mint főként gazdasági oldalát világítja meg azzal az őszinteséggel, az igazságnak azzal az erejével, a mult tapasztalatainak és a jelen adatainak olyan beállításával, mely teljesen tiszta képet tár majd a nemzet elé. A közös bank dolgának leplezetlen feltárása, a számok és tények kéréllhetetlen logikájának erejével vértezett igazság fog majd szemben állni azokkal, akik eddig e kérdést csak válságok felidézésére tartották alkalmasnak és válságok állandósítására tartanak alkalmasnak még ma is. Hát azonkívül, hogy ennek a kérdésnek politikai részét elintézte már a nemzeti verdikt, amikor Justhékát törpe miroritásba szorította, jó hogy arravaló férfiai az új országgyűlésnek ezt a kérdést a nemzeti érdek legfőbb szempontjaiból mindenképpen tisztázni fogják. Ugy tudjuk, hogy a pénzügyminiszteren kívül a kereskedelemügyi miniszter is fel fog szólalni, hogy a bankügynek a kereskedelmi és ipari érdekeinkre való szempontjait ismertesse meg úgy, amint ezt a Hieronymi lucidus elméje látja. Hegedüs Loránt, Beck Gyula is a vitázók közé sorakoznak, mindannyian azért, hogy a kérdés, tekintettel finánciális érdekeink belső szerkezetére, valamint a külföldre ható jelentőségére tisztáztassék annyira, hogy ezt többé politikai kóklerekedésre felhasználni, a különbeni megkövetetés veszedelme nélkül, ne lehessen ...

A közös ügyek tárgyalására kiküldött bizottságok is januárban ülnek össze. Így hát a bankvitával párhuzamosan, a delegációkban délutánonként folyik majd a nagy mérkőzés. Az az, hogy nem is mérkőzés ez, mert a mennyire a parlamenti bankvita obstrukciói hajlandóságából sem lehet semmi az ország rokonszenve nélkül, azonképpen a delegációs háboruszkodás sem okozhat olyan zavarokat, hogy a flottafejlesztés ötesztendő programját megakadályozhatja. Annál kevésbé nem, mert a trónbeszéd bizonyossága szerint is, amit mi a flottafejlesztésre természetesen és kvótarányban áldozunk, az mind visszatérül az e cimen szükséges ipari megrendelésekben. Tehát tulajdonképpen a jobbik zsebünkben a balba kerül a pénzünk. Ami tehát a flottafejlesztésben pénzkérdés az simple et pure csupán a pénz helycseréjének a kérdése. Ezt a kérdést pedig kormányunk már jól elvégezte. Alig számbavehető „áldozattal” szemben tehát erősebbé lesz a flottánk, ami pedig az erőarányok fokozásának helyes vagy helytelen megállapításán felül pozitív bizonyossággal segíti majd tengeri és tengerentuli kereskedelmünk pozícióját is...

Tengerentuli kereskedelmünk lendületét és új lendületét jelenti az a gondoskodás, mellyel kereskedelmi kormányunk kezdi felkarolni a

kérdést. E téren, még ugyan teljesen ki nem jegocsedett, de már konturjaiban is olyan új programról beszélnek beavatott helyen, hogy export-érdekeink igen erős felkarolását várhatjuk. A világ kapuját szélesebbé tehetjük majd részünkre és azon át az ország gazdasági erezetének vérforrását pezsgőbbé, elevenebbé. Nagy gondolat és még nagyobb önérték, mely államférfit ilyen utra terel. Ám ez is csak úgy lehetséges, ha a nemzeti élet egészséges és okos politikának vizein evez. Mert kifelé a világba és onnan ide mihozzánk csak úgy létesül erős és jelentékeny kapcsolat, ha a belső konszolidáció előfeltételei meg vannak. Ennek tulajdoníthatjuk azt a jelentékeny bizalmat is, melyvel a külföld általában felénk közeledett. Ennek a közeledésnek nagy nyomai ott élnek már a tőkeemelkedésben, mely legutóbb oly örvedes mértékben jelentkezett. Egy új egészséges gazdasági érának hajnala pirkad a nemrég még borus égboltozaton... Örömmel tekintünk az új hajnal felé, mert a hét sovány esztendő után, ugyancsak kiérdemeltük a jobbik hetet...

IRODALOM ES MŰVÉSZET.

A színház műsora:

Kedd: A testőr, vigjáték. Bemutató előadás. A) bérlet.
Szerda: A testőr, vigjáték. B) bérlet.
Csütörtök: A testőr, vigjáték. C) bérlet.
Péntek: Cigányszerelem, cserett. A) bérlet.
Szombat: Cigányszerelem, cserett. B) bérlet.

* Zenei történelmi előadás. Ma délután 5 óra-kor tartotta a Kölcsey-egyesület ötödik felolvasó estéjét a városháza nagytermében. Az est egyetlen tárgya Juhász Ferenc zenei történelmi előadása volt a magyar zene fejlődéséről a hegedősök és a kuruc költészet korában. Előadó bevezetőül ismertette a magyar dalköltészetnek azt a korát, mikor az csak az egyházi dalok magyaros motívumaiban nyilatkozott meg. Ismertette a lantosok nótáit, majd Balassa Bálintnak és korának zeneköltészetét, végül hosszasan foglalkozott a kuruc-labanc idők dalköltészetével. Előadó minden korszak jellemző produktumait válogatta ki és azokat énekkel és hangszerekkel elő is adták. Az előadásban előforduló ének- és zeneszámok műsora a következő volt: Boldogasszony anyánk. Gyermekdalok. Karénekek: Előadta Zoltai Mátyás vezetésével az állami tanítóképző énekkara. Ti magyarok. Szerzette Tinódi Deák, Zoltai Mátyás, Dávid Sándor, Drágits Ferenc és Kárpáti Károly kísérete mellett énekelte Huszár Károly. Mért sir a fehér hattu. Karének. Előadták a tanítónövendékek. Három óra már. Szerzette Balassa Bálint. Énekelte Zoltai zongora kíséretével Huszár Károly. Te vagy a legény. Énekelte Kertai Ernő zongorakíséretével Buja Sándor. Térj meg bujdosásidból. Karének. Előadták a tanítónövendékek. Repülj fecském. Énekelte Huszár Károly Zoltai Mátyás zongorakíséretével. Török bársony süvegem. Énekelte Buja Sándor Kertai zongorakíséretével. Csinom Palkó. Zoltai zongorakíséretével énekeltek Árvay Béla és László Géza. Török dal. Zongorára átirta Káldy Gyula, előadta Zoltai Mátyás. Nosza hajdu, firge varju. Karének. Előadták a tanítónövendékek. Erdőkön, mezőkön járó. Énekelte Huszár Károly, Zoltai Mátyás zongorakíséretével. Hull a levél. Liliomszál. Kuruc nóták. Énekelte Kárpáti gordonka- és Kertai zongorakíséretével Menezser Irén. Rákóczi nóta. Tárogatón előadta Székely Károly. Rákóczi dal. Énekelte Buja Sándor Kertai Ernő zongorakíséretével. Rákóczi siralma. Énekelte László Géza és a tanítónövendékek kara.

Darvak nótája. Székely Károly tárogató kísérete mellett énekelte Buja Sándor. Czinka Panna. Zongorára irta Káldy Gyula, előadta Glück Ilonka. A közönség, amely nemcsak a nagytermet, hanem a karzatokat is zsufolásig megtöltötte tetszéssel fogadta az előadást. Sokat és szívesen tapsolt minden egyes szereplőnek, de különösen a két hölgy szereplőnek, Menezser Irénnek és Glück Ilonkának.

* Országos színházi műsor. A vidék nagyobb színházainak a heti műsora a következő: **Kolozsvár:** Cigányszerelem, Lalla Rouk (Sándor Mariska felléptével), Édes öregem. Képzelt beteg. A szent liget (háromszor.) Obsitos. A nagyasszony. Boccaccio. — **Szeged:** Narancsvirág. Édes öregem. III. Rikárd. A testőr. Carmen (kétszer.) Virágfakadás. Meguntam Margitot. — **Debrecen:** Peleskei nótárius. Or osok (kétszer.) — Közönyt könnyen. Leányvásár (kétszer.) — **Temesvár:** A balkáni hercegnő. Karenin Anna (kétszer.) A sötét pont (kétszer.) A hegyek alján. Luxemburg grófja. — **Nagyvárad:** A testőr (háromszor.) Giocanda (háromszor.) — **Miskolc:** Karenin Anna (négyyszer.) Tatárjárás. Meguntam Margitot. Gé-sák. **Kassa:** Cigányszerelem (négyyszer.) A doktor ur. A kis lord. **Kecskemét:** Mary Anna. Meguntam Margitot. Narancsvirág. Becstelen. Erdészleány. Kazár földön. Luxemburg grófja (jubilaris előadás 25-ször.) — **Győr:** Színházi egyveleg. Balga szüz. Erdészleány. Elvált asszony. Édes öregem. Narancsvirág (kétszer.) — **Békéscsaba:** Komédiások. Balga szüz. Tancos huszárok. Szobaleány. Balkáni hercegnő. Falu rossza.

* A felénk Kóbor. Darabjának premiérjére, Szegedre is leutazott Kóbor Tamás. A ismerősei faggatni kezdték, hogy miért megy le oly ritkán Szegedre.

Kóbor elmosolyodott.

— Annak bizony nagy oka van — felelte. Tudni kell azonban, hogy én nemcsak Szegedre jövök ritkán, hanem máshova is. Egyáltalán egy napnál tovább nem távozom Budapestről, azaz jobban mondva nem merek távozni.

— Miért, miért?

— Hát csak azért gyerekek, mert én írom az Az Ujságnak a Rovásokat. Már most, ha én egy hétre eltávozok a fővárosból, akkor bizonyosan másra bizzák arra az időre. Ezt pedig nem akarom, mert félek, hogy még kiderül, hogy tudnak nálam jobb rovásokat is írni.

* A testőr premiérje. Holnap este mutatja be az aradi színtársulat Molnár Ferenc érdekes vigjátékát A testőr-t. Akik ismerik Molnár darabjának kimagasló kvalitásait és irodalmi értékét, azok egy pillanatig sem kételkednek abban, hogy a darab Aradon is ugyanolyan meleg fogadtatásban fog részesülni, mint a fővárosban. A címszerepet Szendrey Mihály színigazgató játssza, aki egyuttal a darabot is rendezi. Hetek óta készül a színtársulat nagy ambícióval erre a bemutatóra. Hogy a darab külső kereteiben is méltó legyen, a belső tartalmához a színigazgató több új díszletet és festői jelmezt készíttetett az előadásra. Érdekes lesz a második felvonás díszlete. Ennek a felvonásnak a cselekménye az operaház egyik páholyában játszódik és mialatt a cselekmény előrehalad, a színpalán mögött a Pillangó kisasszony első felvonását éneklék teljes zenekari kísérettel, persze halkán. A Pillangó kisasszonyt Wlassák, Pinkertont Huszár és a konzult Ladiszlay fogják énekelni.

* Előadás. A Társadalomtudományi Társulat aradi fiókjá szerdán este felolvasó ülést tart. Bácskay Albert dr. folytatja előadását a „Primitív társadalmak kulturájáról”.

* A rendőrség koncertje. Alig két hét választ el bennünket a szenzációsnak ígérkező hangversenytől, mely ismét dicsőséget és remélhetőleg szép anyagi hasznot is hoz kitűnő rendezőinknek. A nagyszabású koncert külső érdekességét még az is növeli, hogy részt vesz rajta Herczeg Ferenc is, aki az aznapi tea-zsúról egész kíséretével megjelenik a koncerten.

A rendőrség minden egyes hangversenye különös gurmandéria számba megy. Tavaly Környey Béla és Szamosy Elza közreműködésével rendeztek magas művészi nivón álló hangversenyt, ezt a nagyemlékü művészi eseményt is túl fogja szárnyalni nivó és tartalom tekintetében az idén január hó 22-én este 8 órakor a Fehér Kereszt nagytermében rendezendő hangversenyük. Az idei hangverseny kiemelkedő eseménye lesz Francillo-Kaufmann Hedvig asszonynak, a bécsi udvari opera koloratúr-primadonnájának a beyreuthi Wagner-előadások világhírű művésznőjének fellépte. Ez a nagy hírű művésznő eddig még nem szerepelt magyar publikum előtt, az aradi fellépte így kétszeresen szenzációs. Az illusztris művésznőn kívül fellépnek az immár világhírű Arányi nővérek. Három ragyogó szépségű urilány, akik mindegyike mesteri tökéletességgel kezeli hangszerét. A művésznővérek hegedűn és zongorán játszanak. A zenekíséretet Francillo-Kaufmann Hedvig énekehez Dienzl Oszkár, a kiváló zongoraművész szolgáltatja. Jegyeket az esemény-számba menő hangversenyre már most lehet kapni 2-10 korona árban Moldován Odön rendőrhadnagynál és Weisz Leó könyvkereskedésében (Minorita-palota).

* A hangversenyek közönségéhez. Fontos okom van a mélyen tisztelt hangversenylátogató közönség szíves figyelmét felhívni arra, hogy Culp Julia és Ysaye Eugen világhírű művészek aradi koncertjére szóló jegyek kizárólag nálam kaphatók. Weisz Leó könyvkereskedő Arad, Minorita-palota. Telefon sz. 230.

* A kisjenői vadászat. Annak a fejedelmi sorozatnak, melyről már hirt adtunk, első sorozatát, a kisjenői főhercegi vadászatokat most mutatja be az Uránia-színház. József főherceg ő fensége egyenes felszólítására készítette a képeket a budapesti Projectograph részvénytársaság és a főhercegi család egész udvartartásával gyönyörűséggel nézte meg a rendkívül sikerült mozgófényképeket. A kép a kisjenői udvari vadászatok egész lefolyását bemutatja. Látjuk az udvari vonat megérkezését, melyből József főherceg, Auguszt kir. hercegnő, Henrik porosz kir. herceg szállnak ki a meghívott előkelő társasággal és kíséretükkel. Nagyszerű látvány a másnapi vadászat, melyen alkalmunk van Auguszt főhercegnőben, mint kiváló Nimródban gyönyörködni, aki meglepő biztonsággal kezeli a fegyvert és lövéseire egymásután hullnak le a magashól a holtra sebzett fácánok. A fejedelmi látvány mellett Novelli előadásában színpadra kerül Shakespeare remeke, Lear király is. 175

* Moszkva és látképéről érdekes megfigyeléseket jegyzett fel a turisztika. Az atyuskák egykori kedvelt színhelyét a természet bőven megáldotta szépségeivel. A sivar Oroszországban talán Moszkva az egyedüli hely, amely nem a nyomoruságot, az elnyomatást s a középkori embertelenségeket juttatja eszébe a szemlélőnek természeti csodáin kívül, mintha csak izolálva lenne az orosz sötétségtől, az európai felvilágosodottság s a haladó kultúra is kedvelté teszi előttünk Moszkvát. Ha a cári trónt át is helyezték Pétervárra, de a gazdag orosz nemesség még ma is ragaszkodik ahhoz a földhöz, melyen őseik történelmi alakjai éltek. Határtalan gazdagság uralkodik ebben a kies városban s ez meglátszik magán a városban s a környékén. Mindenütt pompa és fény ragyog, mely azonban, mint fentebb is említettük, nem sötétíti el a kultúra világosító sugarait. Moszkvát és gyönyörű látképét megkapó feltételekben mutatja be az Apolló-színház. A színház vászonlapjára vetített mozgóképekből megismerhetjük a gazdag orosz város természeti gyönyörűségeit, történelmi nevezetességeit s minden más érdekességét. Az Apolló-színház új műsora különben is nagy körültekintéssel van összeállítva. A természetutáni felvételeken kívül eredeti humoros képeket s mély gondolatokkal megkonstruált drámákat mutat be az Apolló-színház. Csütörtökön az Uránia Tudományos Színház nagyszerű darabja, A sport kerül bemutatásra. A város sportkörében már is nagy érdeklődés mutatkozik a darab iránt. 177

Tisza István gróf a munkások autonomiájáért.

— A munkásbiztosító hivatal csődje. —

Távirati tudósítás.

Arad, január 9.

Aradváros nagynevű képviselője, Tisza István gróf, mikor megtartotta Aradon programbeszédét, bőven nyilatkozott a magyar munkáskérdés megoldásáról is, amelyet éppen olyan komolysággal és mélységes bölcsességgel ítélt meg, mint a hogy a magyar szociális kérdést, nem a napi politika szűklátókörű szemüvegén, hanem az egységes történelmi fejlődés magaslatairól tekinti át. Itt Aradon hangzott el az a nagy igazság, hogy a magyar munkáskérdést nem a német sablon szerint kell megoldani, hanem a munkás önkormányzati jogkörének a tágításával, önállóságra nevelve kell azokhoz a jogokhoz elvezetni, melyek őt megilletik.

Ez a tétel ma ismét elhangzott Tisza István ajkáról, aki a munkások régi óhajának teljesítését siettetette a képviselőház pénzügyi bizottságában tartott beszédével. A munkások szószólójaként felemelte szavát a munkásbiztosító hivatal kerékkötő működése ellen és ama koalíciós szempontokból megalkotott *ál-szociális intézmény* sürgős reformja mellett tört lándzsát. Tisza István gróf erős kritikával sújtott végig a munkásbiztosító hivatalon, mert azt céltévesztettnak ismerte fel és követelte, hogy ez a fontos munkásjóléti intézmény azok kezébe kerüljön, akiket megillet — a munkásokéba.

A pénzügyi bizottságnak erről a nevezetes üléséről a következőket jelenti tudósítónk:

A képviselőház pénzügyi bizottsága ma folytatott kereskedelmi miniszteri tárcsa költségvetésének tárgyalását. A tárgyalás folyamán Hieronymi Károly kereskedelmi miniszter bővebben foglalkozott az iparfejlesztéssel, majd a munkásbiztosító pénztár ügyénél igen érdekes vita fejlődött ki.

Heltai Ferenc előadó utal arra, hogy az 1907. évi XIX. t.-c. megalkotásánál érdekelt körök régi óhajta teljesült, sajnos azonban a törvény létesítéséhez fűzött remények nem váltak valóra. Különösen a munkásbiztosító hivatal a kívánt célt a legkevésbé se szolgálja és konokságával az összes pénztárakat az anyagi tönk szélére juttatta. A legnyomatékosabban kéri a minisztert, hogy ez állapoton lehető legelőbb segítsen.

Hieronymi Károly kereskedelmi miniszter beszédében maga is koncedálta, hogy a munkásbiztosító intézmény működése nem kielégítő. Véleménye szerint azonban a bajon csak újabb törvényvel lehet segíteni. A maga részéről mindent el fog követni, hogy az erre vonatkozó törvényjavaslatot minél hamarabb a Ház elé terjeszthesse.

Kossuth Ferenc rövid felszólalása után, amelyben a munkásbiztosító intézményt igyekezett védeni, Tisza István gróf szólalt fel. Nagy örömmel üdvözlö a kereskedelmi miniszter kijelentését, hogy új munkásbiztosító törvény készül, amelynek megvalósulását lelke egész melegével üdvözlö. Mivel azonban a jelen tarthatatlan helyzet ily módon való szanálása hosszabb időt vesz igénybe, szeretné és kívánatosnak tartaná, ha novelláris uton eszközölnének azok a változtatások, amelyek szükségesek, különösen az, hogy a munkásbiztosító hivatalra a miniszter felelőssége is kiterjesztesse. Kívánatosnak tartaná szakítani a német példával — amely után a mostani törvény ké-

szült — és kívánatosnak tartja kiépíteni a pénztár önkormányzatát minél nagyobb mértékben, mert ez a demokráciának a helyes fejlődési útja. Nagyon szükségesnek tartja, hogy midőn a munkásoknak a választójogot meg akarjuk nyitni, előkészíteni őket azzal, hogy a munkásbiztosítóban a munkások hozzászokjanak az autonomiához.

Hegedűs Loránt hozzászólása után a bizottság a költségvetési javaslat erre vonatkozó címét elfogadta.

Válik a hamiskártyás gróf.

— Newton kapitány bandája. —

Távirati tudósítás.

Arad, január 9.

Wolf-Metternich Gisbert gróf kérvénye fölött még nem döntött a birodalmi főtörvényszék, a fiatal gróf most is vizsgálati fogságban van. Neje, Valentin Claire színésznő is Berlinbe utazott, hogy megmozgasson minden követ férje érdekében. Ő nélküle nem lehetett volna előteremteni az ötvenezer márkát kaucióra. Rebesgetik, hogy a bajba jutott fiatal gróf atyja, aki titokban Berlinbe jött, közvetítő útján azt az ajánlatot tette a grófnének, hogy válják el s akkor a grófi család kifogja szabadítani kinos helyzetéből Gisbert gróft.

Ha a gróf e feltételt elfogadja, akkor a gothai almanachban ezentul is olvasható lesz, hogy gróf Wolf Metternich Guisbert Viktor Konstantin Hubert Mária 1886-ban Arienben, őseinek kastélyában született. Szülei elszegényedett porosz mágnások, akik nem tudták fedezni fiuk költséges passzióit. Egész fiatalon széliamoskodni kezdett; Londonban attasénak adta ki magát. Az ál-attaséból rövidesen kitűnő „slepper” lett, aki a legelső londoni hamiskártyások szolgálatába szegődött. Finom modorával könnyen köthetett barátságot a leggazdagabb emberekkel, akiket azután bemutatott társainak, akik a gróf által kerített „palli”-t kifosztották.

Wolf-Metternich összeköttetése a hamis kártyásokkal Backhausen, Metzben állomásozó főhadnagy följelentése kapcsán derült ki. A főhadnagy nyáron Ostendéből Doverbe, onnan Londonba utazott. A hajón ismerkedett meg Capitain Newton-nal, aki megígérte a tisztnek, hogy az angol fővárosban beviszi a legelőkelőbb társaságokba. Newton többek között Metternich gróft és Corff-König Rudolf bárót mutatta be Backhausennek. A barátság vége az lett, hogy elszedték kártyán a katonatiszt minden pénzét és végül hiteleztek is neki; a kártyaadósságról kötelezvényt vettek tőle.

A főhadnagy, miután rájött, hogy hamis játékosok halójába került, feljelentést tett. Megindult a nyomozás, amelyet Berlinben Criminal-Commissaire Manteuffel vezetett, aki a hamisjátékosok dolgában a legnagyobb szaktekintély a kontinensen. Manteuffel állapította meg, hogy Newton gárdájához tartozott gróf de la Raméc (Klimm Béla) is. Newton, valódi nevén Fred Jordan-t Londonban letartóztatták. Az 58 éves, szürke haju, hirhedt kártyás, akinek különös ismertető jele, hogy balszemén lencse van, összesen hatszor volt büntetve.

Báró Corff: — valódi nevén Rudolf Stalman 1904-ben egy német szabónővel ismerkedett meg Londonban. Stalman bár nős volt, házasságot ígért a német leánynak, akitől elcsalta egész megtakarított pénzét. Háromszáz font pénzbírságra ítélték, de nem fizette meg a büntetést, hanein Budapestre szűkött és itt a

Népszínház-utcai „A.-kávéháznak” lett a törzsvendége.

Newton és Corff nemcsak Backhausennek voltak a partnerei, hanem a hamis kártyázásért és sikkasztásért most börtönben ülő prágai ügyvédnek Seinfeldnek is. Newton bandája volt a legutóbbi évek legkitünőbbben szervezett hamisjátékos-társasága. A Seinfeld kifosztásában még Salis Schwab is részt vett, a ki ellen a közeli napokban elrendelik a kő-rőzést.

A Newton-társaságnak Jungberg (Jungherz) Ede volt a bankárja. Azelőtt maga is híres kártyás volt, de évek előtt visszavonult. Most Milánóban lakik, saját villájában. Ő előlegezte mindig Newtonnak a vállalkozásokhoz szükséges összegeket.

A médium behálózása ugyanis sokszor ezrekbe kerül, a hamisjátékosok pedig rendszeren könnyelmű éjszakai mulatóhelyeken gavalléroskodó és különben is költséző emberek, a kik rendszeren nyakára hagnak a legnagyobb zsákmánynak is. És anynyival is inkább élhetnek mindig gondtalanul, mert Jungberg szívesen hitelezett, ha jó fogást helyeztek kilátásba.

Newton-nak még Mohl Tivadar gróf (Michael Jakab) és Wolf August Ottó szoktak segédkezni. És ha szükséges, megjelenik közöttük Bennet Madelaine, egy ragyogó, szőke szépség, a kit Madame Palma néven ismernek a Rivierán. Vannak exkluzív természetű urak, a kikkel csakis asszony segítségével lehet szóba állani. Palma feladata volt az imádóból kártyást formálni.

Metternich szereplését tévesen tüntették fel az ujságok. Ő egyáltalában nem ért a hamis játékhöz, vagy a hogy a link-játékosok mondják: „nem tudja kiszolgálni magát”. De mint slepper elsőrangú.

Legutóbb Bécsben már tisztességesen akart megélni. Titkára lett az Aulo Palace Halphen bécsi kirendeltségének és elvette feleségül a nálánál idősebb Claire Valentin színésznőt. Már azt hitte, hogy nyugodtan élhet majd Bécsben, amikor a berlini rendőrség intézkedésére letartóztatták, londoni sleppereskedése miatt.

Steinfeld kifosztásában Metternich nem vett részt. Steinfeldet maguk a hamiskártyások környékezték meg. A professzionisták körében tudták, hogy az ügyvéd szenvedélyes kártyás. Megalakult Newton vezérlete alatt a kifosztásra alapított kompánia, amely árnyékszerűen állandóan a nyomában volt az ügyvédnek. Végre sikerült megismerkedniük vele egy krakkói hotelben és mint minden naiv játékos-embert, úgy őt is, gyorsan sikerült beugratni egy kis zsőre.

A linkek ugynevezett *buszonnyolcas*, cinkelt kártyával dolgoztak. A kártyalapok hátulján satírozott mezőnyök volt. Az ász jelzése alulról nézve az első mezőnyben, a kettes a másodikban, a hármas a harmadikban volt látható... és így tovább. A tizes és figurák jelzése az volt, hogy nem voltak cinkelve. Ilyen kártyákkal a rutinizott játékosok csodálatos könnyedséggel, hideg nyugalommal főzhetek.

EGYESÜLETI ÉLET.

(*) A szegénytanulókat segélyező egyesület estélyén szereplő korus tagjait ezuton kéri az egyesület elnöknője, Hauser ezredesné, hogy holnap, kedden és pénteken délután öt óra előtt sziveskedjenek megjelenni Simon Karolin polgáriskolai igazgatónő tantermében.

HIREK.

— **Időjárás.** Az aradi meteorológiai intézet jelentése szerint e hó 9-én az időjárás: Éjjeli fagy, elvélve csapadék.

— **A király egészsége.** Bécsből jelentik: A király ma délután első sétáját végezte a schönbrunni kastély kertjében gyengélkedése után. A séta nagyon jót tett a királynak, aki valószínűleg már holnap Bécsbe fog menni.

— **Az új osztrák kormány.** Bécsből jelentik: Ő felsége tegnap külön kihallgatáson fogadta *Bienert* báró deznált miniszterelnököt, a kinek az új kabinet megalakítására vonatkozó előterjesztéseit elfogadta. Az új miniszterium összetétele a következő lesz: miniszterelnök *Bienert* báró, belügyminiszter *Wickenburg* Miksa gróf titkos tanácsos, a közmunkaügyi miniszterium eddigi osztályfőnöke, vallás- és közoktatásügyi miniszter *Sturgkh* Károly gróf titkos tanácsos, igazságügyminiszter *Hohenburger* Viktor lovag, titkos tanácsos, pénzügyminiszter *Mayer* Róbert dr. titkos tanácsos, a statisztikai központi bizottság eddigi elnöke, kereskedelmi miniszter *Weisskirchner* Richárd dr. titkos tanácsos, közmunkaügyi miniszter *Marek* Károly, a vasutügyi miniszterium eddigi osztályfőnöke, vasutügyi miniszter *Glombinski* Szaniszló egyetemi tanár, reichsrati és tartománygyűlési képviselő, földmivelésügyi miniszter *Widmann* Adalbert báró, a troppai tartományi kormány udvari tanácsosa, landwehrminiszter *Georgi* Frigyes altábornagy, titkos tanácsos, tárcanélküli miniszter *Zaleski* Vencel lovag, a földmivelésügyi miniszterium eddigi osztályfőnöke. Az erre vonatkozó hivatalos közlések a *Wiener Zeitung* holnapi számában fognak megjelenni.

— **Pap I. János püspök Alcsilon és Buttyinban.** Pap I. János aradi gör. kel. püspök tegnap Alcsilban volt, ahol a gör. kel. templomot szentelte fel. Este Buttyinba érkezett, ahol nagy ünnepélyességgel fogadták. A püspököt a határból diszbandérium kísérte be a községbe, amely ünnepélyesen ki volt világítva. A püspök ma délután istentiszteletet tartott és hazafias szentbeszédet mondott. Istentisztelet után a hatóság és a felekezetek küldöttségeit fogadta a püspök.

— **A munkapárt győzelme a csanádmezei törvényhatóságban.** Makóról jelentik: Csanád-vármegye törvényhatósági bizottságának mai gyűlésén felyt le a közigazgatási bizottsági, állandó és központi választmányi tagok megválasztása, amely az egész vonalon a munkapárt győzelmével végződött. A gyűlésen úgy az ellenzéki, mint a munkapárti bizottsági tagok nagy számmal jelentek meg. A bizottsági tagválasztások a munkapárt abszolút győzelmével végződtek, mert az ellenzéki jelöltek közül a munkapárt előzetes megállapodása folytán egyedül *Justh* Gyulát választották be. Ez az eredmény annál értékesebb, mert a törvényhatósági bizottsági tagválasztásoknál Csanád-vármegye volt az egyetlen, amely pozícióját úgy, ahogy megtartotta.

— **Az Aradi Közlöny Képes Naptárát** néhány nap múlva szétküldjük előfizetőinknek. Tisztelettel tudomásul adjuk mindazoknak, akiket illet, hogy naptárt csak azok az előfizetők kapnak, akik nincsenek hátralékban az előfizetési összeggel. Akik utólag akarnak fizetni, azoknak nem küldhetjük el diszes naptárunkat. Az új előfizetők közül azok, akik legalább három hónapra kiegyenlítik díjukat, szintén megkapják az Aradi Közlöny ajánldékát.

— **Széchenyi pása életveszélyben.** *Konstantinápolyból* jelentik: Galata városrészben nagy tűz pusztított, amelynek majdnem áldozata lett *Széchenyi pása* a török császári tüzoltóság népszerű főparancsnoka. A tűz egy szeszgyárban tört ki és az egész környéket nagy veszedelemben fenyegette, mert a raktáron volt szeszmenyiség meggyulladt és a kazánok felrobantak. *Széchenyi pása* három zászlóalj tüzoltósággal vonult ki és személyesen vezette az oltást. Az oltás közben hat tüzoltó bennrekedt a gyárban. Amikor ki akartak jönni, tüzes üszkők és zsarátnok kezdett hullani és elzárta utjukat. Kénytelenek voltak a pincébe menekülni, ahonnan társaik csak nagy erőfeszítéssel tudták őket kiszabadítani. *Széchenyi pása* mindenütt személyesen intézkedett és e közben alig két lépésnyire tőle dőlt be egy kőfal. Még idején sikerült hátraugrania és így menekedett meg a biztos halál elől, azonban a faltörmelék mindkét lábán megsebesítették. A sebesülés nem súlyos és a népszerű tüzoltóparancsnok saját lábain ment automobiljához, *Széchenyi pasát* megmenekülése alkalmából lelkes ovációkban részesítették.

— **Nákó Sándor grófot megdobálták.** *Nagy-szentmiklósról* jelentik: *Nákó Sándor* gróf volt fiúmei kormányzót *Dorgány* községben, amikor automobiljával a főúton keresztül haladt, kövekkel megdobálták. Egy nagy kő darabokra zúzta az automobil ujjnyi vastagságu üvegtábláját. Az üvegszilánkok a gróf kezét erősen megsebeztek. A dorgányi főszolgabíró részesítette a megsebesült grófot az első segélyben és mentő ládjából a szükséges kötszerekkel látta el.

— **Öngyilkos főpénztáros.** Bécsből jelentik: Ma reggel az osztrák *Lloyd* biztosító társaság főpénztárosát, *Doek* Károlyt hivatalos helyiségében holtan találták. Iróasztala előtt ült, mellette hevert revolvere. Mikor rátaláltak már nem volt benne élet. Az asztalon egy latin verses bucsuztatót találtak, amelyben utolsó üdvözlőt küldi a társulat igazgatóságának és azzal fejezi be, hogy anyja halála után nem érdemes élnie. Az öngyilkosság felfedezése után nyomban pénztárvizsgálatot tartottak, de mindent a legnagyobb rendben találtak.

— **A népszámlálás.** Felkérem a népszámláló biztos urakat, hogy folyó hó 11-én, szerdán délután 4 órakor a városi adóhivatalnál megjelenni sziveskedjenek, lehetőleg az elkészített munkálataikkal együtt. — *Figus* Albert főszámvevő helyettes.

— **A csermői plébános temetése.** *Mauró* József csermői plébános, mint lapunkban jelentetük, a budapesti Szt.-János kórházban elhalálozott. Az elhunyt lekipásztor holttestét tegnap délután a négy órai vonattal szállították Csermőre. A holttest hazahozatalánál ugyszólván az egész község kint volt a vasúti állomáson. Amint a koporsót a vonatról levették *Herdé* József káplán megható beszédet mondott és beszentelte a halottat. A vasutállomástól a koporsót a község a parokiába kísérte, ahol a ravatalt felállították. A temetés, amelyen a község és környék lakossága valláskülönbség nélkül részt vett, ma délelőtt 11 órakor volt. A koporsót bevitték a templomba, ahol ünnepélyes gyászmise volt. Majd a környék öt plébánosának funkcionálásával beszentelték a koporsót és kivitték a temetőbe. A gyászmenetben több mint ezer ember vett részt.

— **Halálozás.** *Deller* Simonné, szül. *Kohn* Ernesztin f. év január 5-én életének 36-ik évében rövid szenvedés után meghalt. A boldogult földi maradványai január hó 8-án d. e. 10^{1/2} órakor fognak *Batthyányi-utca* 38. számú házból az izr. sirkertben örök nyugalomra tetetni.

— **Goldschmiedt Sándor alapítványa.** Arad kereskedelmi életének egyik igen rokonszenves, előkelő és számottevő tagja: *Goldschmiedt Sándor* banküzlettulajdonos, ma ezer koronás alapítványt tett az aradi Kereskedelmi és Ipar-kamaránál egy-egy kereskedelmi és ipari szakiskolát végzett ifju számára olyan rendeltetéssel, hogy a letett összegből két külföldi utazási ösztöndíj alakíttassék. Az ötszáz koronás ösztöndíjak egyike az aradi felső kereskedelmi iskolát végzett ifjunak adandó, másika pedig az aradi áll. fa- és fémipari szakiskola egy abszolváltnövendékének, akik szorgalmuknál s előmenetelüknél fogva érdemessé tették magukat arra, hogy tanulmányaik folytatása és kiegészítése céljából külföldre küldessenek. Az ösztöndíjakat az illető tanári testület javaslatának meghallgatásával a Kamara itéli oda. *Goldschmiedt Sándor* adománya azonkívül, hogy tulajdonosának nemessziviségére s a magyar kereskedelem és ipar igazi érdekei iránt való kiváló érzékére vall, azért is példászerű és követésreméltó, mert rendeltetésénél fogva egészen közel férközik annak az általános és régóta hangoztatott óhajnak teljesüléséhez, hogy kereskedelmünk és iparunk fejlesztése az e pályákra lépő ifjak műveltségének, külföldön szereshető ismereteinek, külföldi tanulmányainak fokozása által vitessék előbbre.

— **Lezuhant horvát aviatikus.** *Belgrádból* jelentik: *Russeu* horvát aviatikus ma a belgrádi erődítmény felett repülőgyakorlatokat végzett. A nagy szél a gépet az erődítmény falához csapta, aminek következtében az aviatikus lezuhant és szörnyet halt.

— **Tűz a szalmapapír-gyárban.** Vasárnap éjjel fél tizenkét óra tájban tüzet jelzett a városház tornya. Ezzel egyidejűleg egy gőzkürt éles bugása jelezte, hogy veszedelem fenyeget valamely gyárat. Nehány pillanat alatt elterjedt a hír: a papirgyár kigyulladt. A tűz az anyagszertárban keletkezett, amelyben nagy mennyiségű kész papiros, értékes gépalkatrészek voltak beraktározva. A tűz villámgyorsan harapózott el s néhány pillanat alatt az egész épület hatalmas lánggal égett. A veszedelemnek előbb a gyári munkások igyekeztek egy fecskendővel gátat venni, majd nemsokára megérkeztek a tüzoltók is *Sztankovits* Milos főparancsnok vezetésével s teljes erejükkel a tűzveszedelem tovább terjedését igyekeztek megakadályozni. Három fecskendő ontotta a vizet a teljes lánggal égő épületre, de a lokalizálási kísérlet eleinte nem igen ígérkezett eredményesnek, mert kevés volt a víz. Csak hosszas, fáradságos munka után sikerült a veszedelemnek gátat venni. A tüzoltók munkája éjjeli három óráig eltartott. A raktárpépület és a benne felhalmozott anyagok teljesen elégték. A kár mintegy ötvenezer korona. A tüznél a rendőrség részéről *Sarlot* Domokos főkapitány, *Green* Nándor tb. főkapitány, *Hoffmann* Győző rendőrhadnagy, *Vidéky*, *Vida* és *Petkovics* rendőrtisztek jelentek meg. Ma délután *Sarlot* főkapitány, *Nachtnébel* Ödön főmérnök, *Moldován* Ödön rendőrhadnagy és *Sztankovits* Milos tüzoltófőparancsnok megjelentek a tűz színhelyén s megtartották a hatósági tűzvizsgálatot. Ez eredménytelenül végződött, mert a bizottság nem tudta megállapítani a tűz okát. Kihallgatták a gyár ama munkásait, akik a tűz előtt a szertárban megfordultak. Ezek mindegyike azt vallotta, hogy vigyázatlanságról, gondatlanságról szó sem lehet, annál kevésbé, mert a dohányzási tilalom igen szigorú a gyárban. Annak legesekélyebb áthágását a gyár vezetősége a legszigorubban bünteti. A gyár üzeme a tűz dacára fenakadás nélkül folyik tovább.

— **Birtokvásárlás.** *Orosdy* Fülöp br., a végvári kerület országgyűlési képviselője, kétmillió és hatszázezer koronáért megvette a *Nyitra* vármegyében fekvő nagybossányi uradalmat.

— **Eljegyzés.** Weisz Albert szegedi kereskedő leányát, Vilmát eljegyezte Kugl. Dezső dr. brádi ügyvéd.

— **A londoni terroristák agnoszkálása.** Londonból jelentik: Ma történt meg a Sidney-Street 100. számú ház halottainak hivatalos agnoszkálása. Megállapították, hogy a két halott Schwarz Fritz és Vogel József, mindketten orosz alattvalók.

— **Főorvosválasztás.** Az aradi munkásbiztosító pénztár igazgatósága esütörtök este fél kilenc órakor tartandó ülésen választja meg a főorvost.

— **Szerencsétlenség egy robbantásnál.** Berlinből jelentik: Amidőn ma hidász katonák egy kéményt robbantottak, a felrobbant kémény néhány része a szomszéd gyár munkatermeibe esett, ahol munkáslányok dolgoztak. A munkáslányok közül többen súlyosan megsérültek és harmincan az ijedségtől sirógöröcsöket kaptak. A gyár többi munkatermében is nagy pánikot idézett elő a robbanás.

— **Nem ismeri az ezer koronást.** Ma reggel nyolc órakor Sírján Péter háziszolga egy Weitzer János-utcai üzletben egy ezer koronást akart felváltani. A kereskedő gyanusnak találta a szegényesen öltözött ember kezében a nagy bankjegyet, rendőrt hívott, aki Sírjiánt előállította a rendőrségre. Vozál József rendőrségédtsit vallatóra fogta Sírjiánt, aki először azt mondta, hogy találta a pénzt. Majd amikor nem hitték el ezt neki, merész fordulattal kijelentette, hogy ez a pénz az ő két havi fizetése. A rendőrtiszt nagyot nézett erre a kijelentésre, annál is inkább, mert Sírján Péter mint szolga van alkalmazva Nedelkó Jánosnál. A rendőrség Nedelkót felhívatta, aki azt vallotta, hogy Sírjiannak husz korona havi bére van. Erre Sírján belátva, hogy szavainak nem igen adnak hitelt, bevallotta, hogy látta szombat este, amint Nedelkó sok pénzt tesz szekrényébe. Erre vasárnap délelőtt, amikor Nedelkó elment hazuról, feltörte a szekrényt, s a legfelül levő pénzt elvette, azt gondolta, hogy az husz korona, maga is meg volt lepve, amikor a kereskedő megmondta neki, hogy az a papírpénz ezerkoronás, mert ő nem ismeri a különbséget a két bankjegy között. A rendőrség Sírjiánt letartóztatta.

— **Növendék-hangverseny.** Szalay Aranka kiváló zongora és énektanárnő ez év január hó 15-én este pont 8 órakor tartja a „Fehér Kereszt” nagytermében növendék hangversenyét előkelő vendég közreműködésével. A klaszikus hangversenyszámok, a vendég precíz művészies játéka, mely kamarazene és szóló keretében kerül bemutatásra, valamint a növendékek biztos tudása, már jó előre is a legszebb eredményekkel kecsegtetnek. Tekintettel arra, hogy az érdeklődés oly fokozódott mértékben nyilvánul a hangverseny iránt, jegyek már előre válthatók Klein könyvkereskedésében.

— **Téli szerelem.** A városi anyakönyvi hivatalban ma érdekes pár mondott egymásnak holtomiglant. Macsinik Mihály hatvanöt éves munkásember és Don Zsófia hatvanhárom éves munkásasszony ma megjelentek az anyakönyvi hivatalban, s kijelentették, hogy házasságra kívánnak lépni. Szondy Béla anyakönyvvezető adta össze az „ifju” párt, szép beszédet intézve hozzájuk. E házasságnak érdekes, romantikus előzményei vannak. Macsinik huszonhat esztendővel ezelőtt megkérte Don Zsófia kezét, de akkor bizonyos akadályok miatt nem lehettek egymásé. Nemsokkal később Don Zsófia férjhez ment, Macsinik pedig megnősült. Sok sok idő múlva mindkettőjük életpárja meghalt, s most újra feléledt bennük a régi, negyedszázados szerelem, amelyet ma aztán örök frigygyel pecsételtek meg.

— **A kereskedők házának.** Eles Ármin az Aradi Kereskedők Köre házépítési alapjának 50 koronát adományozott. Az adományért ez uton mond köszönetet Tedeschi Viktor elnök.

— **Adomány.** S. B.-né uró öt koronát küldött hozzánk, amelyet kívánsága szerint a színház nyugdíjalapja javára Gonda László színházi pénztáros kezébe juttattunk.

— **Aradi takaré- és segélyegylet, mint szövetkezet Petőfi-utca 1. szám alatt, 1911. évben a 30. évtársulatot nyitja meg. Ki egy törzsbetétre hetenkint 50 fillért fizet, hat év után 156 koronát takarít meg magának és az üzlet eredményéből a megfelelő haszonban részesül. Az egylet tagjainak olcsó hitelt nyújt. Beiratkozni lehet délelőtt 9—12-ig, délután 3—5-ig. Az aradi takaré- és segély-egylet, mint szövetkezet. (Petőfi-utca 1.)** 222

— **Születések, halálozások és házasságok.** Az aradi anyakönyvi hivatalban e hó 8—9-én a következő születéseket, halálozásokat és házasságot kötöttek jelentettek be: **Született:** Kovarek Miklós állami lovélhordónak Irén nevű leánya. Grozav Gábor fuvarosnak Iván nevű fia. Schindler Antal kőműves segédnek József nevű fia. Klimász Vilmos asztalos segédnek Ida Bozalia nevű leánya. Karagyena Ferenc kőműves segédnek Gusztáv nevű fia. Geck János cipészsegédnek Erzsébet nevű leánya. Mócz Gergely fuvarosnak Péter nevű fia. Csányi János segédfekezőnek Julianna nevű leánya. Dingfelder Zsigmond városi tisztviselőnek Béla nevű fia. Jozsity Jenő fuvarosnak György nevű fia. **Meghalt:** Özv. Surcsik Todorné sz. Danján Anna 84 éves. Kling Klára 13 éves. Kis Mária 42 napos. Czitrom Ernő 8 éves. Özv. Kapitány Józsefné sz. Ambos Anna 70 éves. Özv. Alb Mojszáné sz. Guj Mártha 69 éves. — Házasság nem fordult elő.

— **Lejtár előtt, mélyen leszállított árban** lesznek eladva női selyem és bőrtáskák, utazókészletek, bőrdöbök, pénz és szivartárcák, manicűr és fésűgarnitúrák, látesővek és más díszmű, pipere és illatszerek Hegedűs Gyula kefepipere- és illatszerkereskedésében, Arad, Andrássy-tér 15. 228

— **Francia likörök leghízbiztosabb készítésére, — házilag — a likör aroma 1 üveg 60 fillér** Vojtek és Weisznál. 201

Szoptató anyák

uj erőt lelnek a SCOTT-féle Emulsió-ban úgy maguknak, mint a kis babának. Anyusnak több és jobb a teje, a bábé viszont rózsás lesz és friss, mint az élet. Ön szeretni fogja az izét és gyomrát nem terheli meg vele. Mitöbb: a

Az Emulsió vételénél a SCOTT-féle eljárási védjegyet — a halast — kérjük figyelmebe venni. Utámatoktól óvakodjunk.

Scott-féle Emulsió-t

lényegileg sokkal hatékonyabb, mint a közönséges csukamájolaj. Hirneves tanárok és orvosok szívesen ajánlják. Egy eredeti üveg ára 2 K. 50 fill. Kapható minden gyógyszerárban. 6667

TARKASÁGOK

*(A husravaló.) A jubileum előtti napokban lázas buzgalommal gyűjtöttek Várnay Jenőnek jó emberei. Előljárt az akcióban Gonda Laci, (6 már élete végéig Laci marad) a pénztáros, aki még Buzsákot és a kapcsolt részeket is felkoresta, csak hogy az ő gyűjtése végződjék a legnagyobb eredménnyel. Sasszemmel fürkészte végig az utakat és nem volt előtte menekvés sem a nagyerdő rejtett ösvényein, sem a Marospart rekettői között. Gonda Laci irgalmatlanul lecsapott mindenkire, akinek a zsebében csak két koronát érzett. Szombaton délben, amikor a legnagyobb élénkség volt a korzón, az ügybuzgó Gonda megállított egy aradi előkelő urinót és eléje tartotta a gyűjtőívét. Az uriaszony ezt mondta:

— Én majd külön babérlevelekkel fogok kifejezést adni a művész iránti nagybecsülésnek.

Gonda savanyuan mosolygott.

— Nagyságos asszonyom, mi nagyon szeretjük a babért, különösen a főzelékfélében. De a főzelékhez hus is dukál. Adja nagyságos asszony inkább a husravalót.

*(A sugó fia.) A „Cigányszerelem”-ben a legnagyobb sikert esténként kétségtelenül a kis Bizza Pista, a sugó hároméves fia aratja. A második felvonás táncjelenetében a Kajetán ur gyerekei között ő jön be utolsónak és a papitanadrágos bator fellépésű urat sugó tapsvihar és okoráradat fogadja. Pista barátunk különösen az utóbbinak örül nagyon és az esteli imájába is bevette azt a kérést, hogy a „Cigányszerelem” minél tovább maradjon műsoron. Rutinrozott művészeket megszárazó bizossággal játéza meg a szerepét Pista, aki az apja állítása szerint a földkereség legnagyobb gazembere. Pista azonban az életben is megállja a helyét és alaposan megfelel azoknak, akik vele évődnek. Az egyik előadás után egy nagyobb társaság fogta körül a kis művészt. Ott volt köztük Szendrey igazgató is.

— Mi az apád Pista? — kérdezte tőle az egyik ur.

— Sugó, még pedig a javából, — hangzott a válasz.

— Aztán miből él?

Pista óvatosan körülnézett és amikor látta, hogy az igazgató elmerülve beszélget, büszkén vágta ki.

— A kontóból! De ne mondja meg a dirinek!

*(A két Noémi) „Az arany ember” tegnap délutáni előadásán nagy meglepetést keltett, hogy „Noémi” szerepét a színlapi jelzés ellenére Harmath Józsa helyett az első két felvonásban Vendrey Vilma játszotta. De még fokozódott a meglepetés, amikor a rákövetkező jelenetekben már Harmath Józsa jött be mint bájós „Noémi”. Természetesen megindult a találgatás, mi lehet ennek a szerepmegosztásnak az oka. Találgatták, találgatták, de az igazi okra csak nem jöttek rá. Az igazi ok a művésznő szórakozottsága volt. Heppesné pár napot Pesten töltött és tegnap délben kellett volna megérkeznie. A kedves naiva azonban kissé szórakozott és Budapesten eltévesztette a pályaudvart. A nyugati helyett a keletre hajtatott és nagy bosszankodással vette tudomásul tévedését. Kénytelen volt a nyolc órai személyvenettra ülni, előbb azonban sürgönyileg értesítette Szendreyt, hogy csak délután négykor érkezik meg. Vendrey Vilma szerencsére már játszotta ezt a szerepet és így nem történt fennakadás. Heppesné egyenesen a színházhoz hajtatott és a közönségnek meg volt az az élvezete, hogy ugyanazt a szerepet két személyesítőjétől láthatta.

Miért gyönyörű a pesti nő?

Mert az arcára rózsás, üde, friss, finom, hamvas és fűszeres matt, Ilyenné teszi a Yes Porcellánpuder. Minden királynő, minden nagy színésznő azt használja, mert: minden puder közül egyedül csak az Amerikai Yes Porcellánpuder, ártalmatlan, ezt a hítes vegyész bizonyítja és mert szépítő hatása biztos, millió esetben kipróbált.

A Porcellán-puder csak „Yes” felirattal való. Kapható az egész világon mindenütt. Az Amerikai Porcellán-puder R. T. magyarországi főraktára: Budapest, IV. Kosztomáti-utca 8., VIII. Rákóczi-ut 9. Árak: 5.- 3.- korona.

Aradon kapható: Nádasz Gusztáv, R. Fildes Kálmán, Vajta és Weisz, Nádó Béla, Hajós Árpád és Hegedűs Gyula cégnél.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

Előfizető. Csak aradi hatósági orvos által ellenőrzött vízből szabad gyártani.

B. P. Illetékes helyre juttatjuk a levelét, amelyben némi tévedés van. Ugyanis azt az egyént nem nevezték ki, hanem a városi közgyűlés választotta.

Több előfizető. Gondoskodunk, hogy kívánásuk szerint legyen a jövőben.

Roncs. Értéktelen munka.

Barangó. Nem sikerült.

Bibic. Így se közölhető. Ha a kért lapszámot nem kapta meg, szívesen elküldjük, csak közölje velünk, hogy szüksége van-e még rá?

Boccaccio megtérése. Nem közöljük.

K. L. A. „lelkifurdalás” címűt közöljük. A másik nem használható.

A. É. Azokról a kaszárnyabeli előadásokról szíveskedjék csevegő formában színes tudósítást írni.

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS.

= Uj biztosító társaság. Mint fővárosi tudósítónk jelenti, a Magyar Bank és Kereskedelmi Részvénytársaság üléstermében ma délután megalakult a *Hungária Általános Részvénytársaság*, amelynek hat millió korona az alaptőkéje. A megalapításban résztvettek a vidéki nagyobb pénzintézetek, Aradról az Aradi Első Takarékpénztár. A mai közgyűlés az igazgatóság elnökévé Károlyi Imre grótot, alelnökévé Elek Pált választotta. Az alapítók között megjelent többek között az Aradi Első Takarékpénztár képviselőjében *Andrényi Károly* báró. A felügyelőbizottság alelnökéül megválasztották *Ottenberg Tivadart*, az Aradi Első Takarékpénztár vezérigazgatóját, egyik tagjául pedig *Havas Mór* békéscsabai vezérigazgatót.

VITA FORRÁS

30SKUT vasment

Biztos gyógyszer: gyomér- és cukorbetegnek köszvény hólyag- és vesebetegnek.

Felpohár VITA-forrás a gyomóregést azonnal megszünteti.

A vállalat tulajdonosa: 2925

„CONSUM” kereskedelmi részvénytársaság

Budapest, VI., Teréz-körút 4. Telefon 10-12.

Főraktár: Nagy Farkas cégnél Aradon.

Kapható minden jobb főszereplőben és gyógyszerárban.

Budapesti áru- és értéktőzsde.

Távirati tudósítás.

Budapest, január 9.

Kínálat, vételkérve gyenge, 5 ezer mm. 5 fillérrel magasabb.

As árak 50 kilónként számítva:

	Déli zariát	2 éral zariát
Buza 1911. áprilisra	11.14—11.15	11.16—11.17
Buza 1911. májusra	11.04	11.05—11.06
Buza 1911. októberre	1.67	1.68—1.69
Rózs 1911. áprilisra	7.83—7.84	7.85—7.86
Rózs 1911. októberre	7.77—7.78	7.77—7.78
Tengeri 1911. májusra	5.57—5.58	5.57—5.58
Zab 1911. áprilisra	8.49—8.50	8.51—8.52

A Temesvári Lloyd-Társulat

terménycarnokának hivatalos árjegyzése.

Távirati tudósítás.

(Árak 50 kilogrammonként korona értékben.)

1910. Jan 9

Buza (szokvány-minőség):

75 kilogrammos	—	—	—	10.10—10.20
76	—	—	—	10.20—10.30
77	—	—	—	10.30—10.40
78	—	—	—	10.40—10.50

Buza (Temesvári keresk. ár):

75 kilogrammos	—	—	—	9.90—10.00
Rózs	—	—	—	6.70—6.80
Árpa	—	—	—	6.70—6.80
Zab	—	—	—	7.20—7.30
Tengeri (al)	—	—	—	4.45—4.50

Budapesti értéktőzsde. (Táv. jelentés)

Jan 9.

Magyar aranyárjádék 4%	—	—	—	112.65
Magyar koronaárjádék 4%	—	—	—	91.85
Magyar koronaárjádék 3 1/2%	—	—	—	81.25
Magy. földtörh. kötvény 4%	—	—	—	92.50
Horvát-anslavon földtörh. kötv ny	—	—	—	94.00
Magyar nyereséysorsjegy kölcsön	—	—	—	225.00
Tiszaszab. és szegedi sorsjegy kölcsön	—	—	—	160.00
Osztrák járadék papírban	—	—	—	93.50
Osztrák járadék ezüstbe	—	—	—	97.25
Osztrák járadék aranyban	—	—	—	115.75
Osztrák koronaárjádék 4%	—	—	—	93.50
1880. évi osztrák államsorsjegy	—	—	—	165.00
Osztrák-magyar bankrészvény	—	—	—	18.90
Magyar hitelbank-részvény	—	—	—	864.50
Osztrák hitelintézeti részvény	—	—	—	678.50
Oestr.-magy.-államvasuti részvény	—	—	—	752.00
20 frankos arany (Napoleonkor)	—	—	—	19.08

Feladó szerkesztő BOLGÁR LAJOS.

NYILTTER.

Gyakorló orvosnak,

ki némely vagyonnal rendelkezik, alkalom nyílik helyben, sok éven át tudományilag elismert, a fizikai gyógymód egy ágát képező terápia gyakorlására, mely neki állandó jó jövedelmet nyújt. Hasonló intézetek a külföld számos helyén léteznek. Kérdezősködések „Terápia” jelige alatt Blockner hirdető-irodájába, Budapest, IV. Semmelweis-utca 4. intézendők.

6961

Deller Simon a saját, mint gyermeke és rokonai nevében fájdalomtört szívvel tudatják, a forrón szeretett és felejtethetetlen hitves, anya, testvér és rokon

Deller Simonné,

szül. Kohn Ernesztin urasszonynak

f. év január hó 5-én életének 36-ik évében rövid szenvedés után történt jobblétre szenderültét.

A boldogult földi maradványai január hó 8-án délelőtt 10^{1/2} órakor fognak Batthyányi-utca 38. számú házból az izr. sírkertben örök nyugalomra tétetni.

Áldás és béke hamvaira!

Arad, 1911. január hó 6-án.

Deller Lacika fia. Kohn Simon, Kohn Izido, Kohn Adolf, Kemény Mó- testvérei. Schwarz Adolfné szül. Deller Eszti, Kohn Simonné, Kohn Adolfné, Kemény Móraé, Schwarz Adolf, Quittner József sógorok és sógorok.

Dr Bedő Árpád

Arad szab. kir. város volt községi és kihágási bírója

Ügyvédi irodát

nyitott,

Luther Márton-utca I. sz. alá

223 a kir.[törvényszékkel szemben.

ATLANTIKA

egyedüli

KÁVÉ ÉS TEA

speciális üzlet.

Mi a titka

annak, hogy a ki ma Aradon jó kávét és teát akar, csakis itt vásárolja e cikkeket. 171

1. Kifogástalan jó minőségű áru.
2. Szakszerű tiszta kezelés.
3. Fűszer és egyéb szagoktól mentes.
4. Minden órában friss pörkölés

villany-üzemű pörkölőn.

ARAD, Andrassy-tér 20.

Városi és megyei telefon 609.

Pénzt

lezálog, amortisatio és váltó fedezetre földbirtokra és városi bérházakra legelőnyösebben közvetít

Szücs F. Vilmos

Aradon, Karolina-utca 8. sz. saját ház a fiókposta mellett.

Van szerencsém a nagyérd. közönség tudomására hozni, hogy

asztalos üzletemet

Kápolna-utca 3. szám alá saját házamba áthelyeztem és minden tekintetben a modern követelményeknek megfelelően berendeztem. Mint eddig, úgy ezután is fő-törekvésem lesz izléses kivitel, szolid munka és olcsó árak által a nagyérd. közönség bizalmát kiérdemelni. 8951

Elvállalok modern lak- és boltberendezéseket, portale és épületmunkát.

Kész butor eladás.

A nagyérd. közönség becses pártfogását kérve, teljes tisztelettel

Molnár Antal,
épület és műbutorasztalos.

AKI

zamatos, igen finom Rumot akar készíteni, vegyen 80 fillérért egy üveg 381

Rumkivonatof.

Ebből a rajta levő utasítás szerint pár perc alatt 1 liter finom thea rumot készíthet.

Kizárólagos raktár:
Földes Kelemen
gyógyszerésznél

Permetező javítások elfogadtatnak.

M. kir. szabadalmazott

Borszivattyuk

és hozzá való legjobb minőségű gummi csövek legolcsóbb gyári árakon.

A szivattyu hengerből a bor utolsó cseppig kifolyik, a szőlő magvak, héjak és egyéb tisztáltságot azonnal továbbíttatnak, ezáltal a szivattyu nem romlik és a bort nem ronthatja, a gépezet jó működéséért 8 évi jótállás, ingyen javítás.

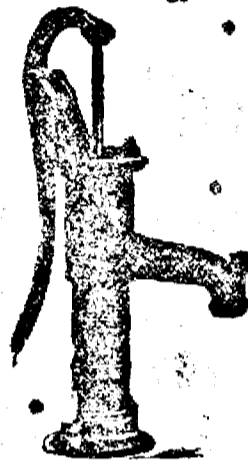
Tüzi fecskendők

Golyó szelepekkel. Községeknek legalkalmasabb, mert homokos és sáros víz használatánál sem tagadják meg a szolgálatot, — a gép jó működéséért 8 évi jótállás (ingyen javítás), hozzá való országos egységes csavarok és a legjobb minőségű beüll

gummirozott kendercsövek a legolcsóbb árban.

Kutak

a hozzávaló csövekkel olcsóbbak és jobbak, mint bármely bel- vagy külföldi gyárban.

Hönig-Otto

m. királyi szabadalmazott tüzi fecskendő és szivattyu készítő. 351
Arad, Rákóczi-utca 21. sz

25677/1910. kh.

Határozat.

Az 1884. XVII. t.-cz. 54 §-a alapján elrendelem és utasítom az összes sütőket és kenyérkereskedőket, hogy üzleteiken, s általában az eladási helyeken a kenyérműek árát minőség és súly szerint megjelölve kifüggeszék.

Figyelmeztetem nevezetteket, hogy a ki ezen határozatomnak

eleget nem tesz, az 1879. évi XL. t.-cz. 137 §-a alapján 40 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntethető.

A ki pedig a súly és ár szerint meghatározott kenyérműt magasabb árban, vagy csekélyebb súlyban vagy pedig rosszabb minőségben árusítja, 200 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő. Visszaesés esetében a pénzbüntetés 600 koronáig felemelhető.

Ellenőrzéssel jelentéstétel kötelezettsége mellett az összes kerületi biztosokat bizom meg.

Arad, 1910. évi december hó 30-án.

Sarlot Domokos s. k.,
főkapitány.

FÖLDES KELEMEN

orvosi laboratórium Arad.

Végez:

Vizelet, köpet, bélsár, vér, gyomornedv vérvizsgálatokat.

Wassermann-féle Lues reakciót.

Mallaria plasmodiumok kimutatását.

Vidal Ficker (Tiphus, Paratiphus) Punctios (um' ali, pleuralis abdominalis) folyadékok vegyi bakteriologikus és cytológikus vizsgálatait.

Toroklepedék, orrváladék, diphteria, szem és fül váladék bacterologicus vizsgálata. Spirocheta palida kimutatása Sperma vizsgálata (azoosperma.)

Kórszöveti vizsgálatok, stb.

A vérvizsgálatokhoz szükséges vérvételre használandó steril kémcsövek az orvos uraknak rendelkezésére állanak.

A vizsgálatok díjait a legméltányosabban állapítottam meg.

A vizsgálatokat **dr. Lukács Jenő és dr. Posgay István** orvos urak végzik. 361

Tanulólanysok nyomdánkban telvétetnek.

25649—1910. kh.

Hirdetmény.

Közhirrű tétetik, hogy Aradon, 1910 évi december hó 25. napján felfogott egy darab fehér-fekete tarka bakkecske, mint gazdátlan jószág folyó évi január hó 11-én, d. u. 1 órákor a helybeli városháza udvarában tartandó nyilvános árverésen a legtöbbet ígérőknek készpénzért eladatni fog.

Arad, 911. évi január hó 5-én.

Green Nándor, s. k.
h. főkapitány.

Leltárunk folyamán

a karácsonyi occassióból fentmaradt különböző cikkek

1911. január hó 10-ig olcsó áron árusítjuk.

Szövet-, delain-, barchet- és szőnyeg-

maradékokból nagy mennyiségek torlódtak össze, ezeket — teljes kiárusítás végett —

még nem létezett olcsó áron leszállítva hozzuk forgalomba.

Rosenblüh H. és Társa

Szabadság-tér 19.

Gőzművelés

Nagyobb területek szántá-
sát kétségrendszerű 20 név-
leges lőerejű új gőzekéjé-
vel, épügy mélyrigolozásokat
szőlő, spárga stb. telepítések
hez előhántós gőzrigol-
okével igen kedvező feltételek
mellett elvállal **Ortutay**
Gyula bélamajori gazdasága
Mezőkovácsháza (Csanád-m.) 7111

Alkalmi vételök és eladások ékszertárgyakban

arany és ezüstművekben. Arad leg-
jobb óra és ékszerárkiára

Deutsch Izidor

írás és ékszerész
Woltzer János-utca, Minneritz-palota

Zálogcédulák

arany és ezüstművek, gyémánt és bról-
lánc tárgyak a legmagasabb árban meg-
vételnek vagy más tárgyakra átcsere-
lésre. TELEFON 483 TELEFON 489

Egy hölgy.

hajlandó bárkit, aki idagességben, vérszegény-
ségben, reumában vagy köszvényben stb. szen-
ved, ingyen egy egyszerű, meglepően ható
gyógyszerrel — melynek véletlenül jutott tudó-
mására — fájdalmaitól megszabadítani. Alól-
írott önmagát gyógyította meg vele, mikor már
semmiféle gyógyszer nem használt és azért em-
berbaráti kötelességének tartja ezt az emberi-
ség hasznára fordítani. Irásbélileg forduljanak
Müller Ed. Amália öngyógyászához Buda-
pest, Albertfalva 6. 6649

Nélkülözhetetlen háziszer

'Doré' sósborszesz.

A Doré sósborszesz az összes használatban levő sósbor-
szeszek közül a legjobb hatásúnak
bizonyult.

A Doré sósborszesz kitűnő eredménnyel használható mint
bedörzsölőszer, mindazon esetekben,
midőn a bedörzsölést szükségesnek
tartják, vagy ott, hol az orvos a bedörzsölést előírja. Különösen minden-
féle reumatikus fájdalomknál, fejfájás, lábfájás, oldalszurás, hátfájás és
csuszos fájdalomknál. 421

Belsőleg: 20-40 cseppet cukorra csepeentve kitűnő
fájdalomcsillapító és gyomorerősítőszer.

Ára egy eredeti üvegek utasítással együtt

44 fillér.

Főraktár: HAJÓS ÁRPÁD gyógyszerárában,
továbbá: Ring Lajos gyógyszerárában és Vojtek és Weisz drogueriájában kapható.

Vigyázat a DORÉ névre.

Fajliszta **riparia portalis** talányon oltott, elsőrendű, dus
gyökérzetű bor- és csemegefajta

szőlő-oltványokat

sima valamint **riparia portalis** szőlőveszőket ajánl
gyökeres és elsőrendű minőségben

HÁMORI-GAZDASÁG szőlőoltvány-telepe, ARAD.

Bővebb felvilágosítással szolgál: 4251

Deák Ferenc-utca 3. sz. alatt.

Telefon 229.

Porosz Szén Koks

4138

legjobb minőségben, legolcsóbb árban

kapható:

Roth József

Arad, Eötvös-utca 3.

Telefon 63. sz.

Telefon 63. sz.

SOK PÉNZT TAKARIT MEG. HA CIPO TISZTITASHOZ

ÓRIAS FEDÁK KRÉMET

HASZNAL
MERT CSAK 30 FILLÉR
MINDENUT KAPHATÓ

**HOL kapható a leg-
jobb és legolcsóbb**

**Poroszkó / szén
Koksz
Faszén
és aprított Tüzifa**

**házhöz szállítva:
ALTMANN EDÉNÉL**
Wesselényi-utca 48.
Telefon szám 46. Telefon szám 48

Fog-Krém
KALODONTY
Szájviz

9913.

NEMZETI SZÍNHÁZ.

Kedd, 1911. január hó 10-én:

Itt először:

A testőr.

Vígjáték 3 felvonásban. Irta: Molnár Ferenc.

SZEMÉLYEK:

A színész	Szendrey M.	A színésznő anyja	Benkőné.
A színésznő	Novák Irén.	A hitelező	Kulcsár L.
A kritikus	Varnay Jenő.	Szobaleány	Zalai Margit.

Kezdete este 7 és fél órakor.

URÁNIA

mezőfőnykép színház.

Műsor 1911. jan. 10-én, kedd:

(Báró Simonyi-utca 1. szám, Szabadság-tér mellett.)

1. A szerelem tudománya. Humoros. — 2. Az eltemetett város. Látványosság. — 3. Rög. Dráma. — 4. Elcsérelt csomag. Humoros. — 5. Moszkva. Látványosság. — 6. Régi nóta. Dráma. — 7. Mézes hetek. Bohózat. — 8. Lear király. Dráma. Shakespeare tragédiája. Leart játssza Ermete Novelli, a legnagyobb olasz művész. — 9. A kisjenői udvari vadászatok. Látványosság.

Előadások d. n. 5 órától kezdve.

Az előadások tartama 1 és fél óra.

Az előadásra bármikor be lehet menni.

Az előadásokon a cs. és kir. 33 gyalogezred zenekara játszik. — Cukrázda.

Helyárak: I. hely 1 kor., II. hely 80 fillér, III. hely 60 fillér, IV. hely 40 fillér, V. hely 20 fillér.

APOLLÓ SZÍNHÁZ

az Andrássy-téren új Lloyd-palotában.

Műsor: Ma keddén 1911. január 10-án.

1. Moszkva és látképe. Természet utáni felvétel. — 2. Kigunyolt házassági ajánlat. Humoros. — 3. Jancsi és Juliska. Mese. — 4. A bűvész. Érdekes látványosság. — 5. A fegyenc szíve. Dráma. — 6. Lotti és Mici linoleumot vesznek. Humoros. — 7. Kirándulás a Mont-Blancra. Természet utáni felvétel. — 8. Hűségeskü és férfi becsület. Dráma.

Az előadások délután 5 órakor kezdődnek.

Helyárak: Páholy ülésenként 1 kor. Zárts ék 1 kor. I-ső hely 80 fill., II-ik hely 60 fill., III-ik hely 40 fill., IV. hely 20 fill.

A hölgyek kéretnek a nésőtéren kalap nélkül megjelenni.

Az előadásokon katonaszene játszik.

Buhatar. — Buffet.

**A farsangra ajánljuk
kitűnően berendezett nyomdánkat**

tisztelt olvasóink szíves figyelmébe, hol

**Névjegyek,
Báli meghívók,
Esküvési meghívók,
Eljegyzési értesítők,
Üzleti nyomtatványok,
Művek,
Könyvek stb. stb. stb.**

Gondos és pontos kiállításban, méltányos árban készíttetnek.

Szíves megrendelést kér: **Aradi Nyomda R. T.**

**Szenzációs
ajándékok!**

Minden egyes megrendelőnk, aki fényképfelvételeit nálunk eszközli, teljesen ingyen egy díszes Bieder-mayer-szerű naptárt kap ajándékba saját arcképével.

Stojkovits és Békés

1645 **fotóművészeti szalonja**
Arad, Szabadság-tér 16. szám. (Domány-palota)

APRÓ HIRDETÉSEK.

Zálogházból

kváltott arany, ezüst- és gyémánt-árakat vesz és el-
M Farkas Streicher
Arad, Tökölly-tér 1. 2974

Julliska!

Máig vártam, hogy ígéretét beváltsa.
Most már lehet. Válaszát kéri és
üdvözi X. 268

100 kororát adok annak,

aki nekem egy pénzbeszedői, rak-
tárnoki, ispáni, vagy jobb hivatal-
szolgai állást közvetít, kaucióval
rendelkezem. Cim a kiadóhivatal-
ban. 252

Született francia hölgy

órákat adna. Mária Lujza Vin-
cent, Illés-utca 95. 255

Keresek

üzletem részére 4 polgárit, esetleg
maturát végzett ügyes fiatallem-
bert, kit megfelelő fizetéssel két
évre gyakornokul alkalmaznék. Az
illető a szakmán kívül a könyve-
lést és levelezést is elsajátíthatja.
Kölcsönkönyvtáram részére pedig
keresek 4 polgárit végzett ügyes
kisasszonyt. Kerpel Izsó könyvke-
reskedése. 4071

Egy modern

8 szoba, előszoba és fürdőszobából
álló lakás, központi légtűtéssel
február 1-re kiadó. — Bővebbet
Schäffer Henrik uri szabó üzleté-
ben. 257

Használt kerékpárt

és gramofont megvételre keresek.
Weber, bizományi iroda Vilá-
gos. 4572

Lószerszám

és nyereg, használt, de jókarban
levő, megvételre kerestetik. Cim
a kiadóban. 4628

Házi vízvezeték

mely vidéken, hol vízvezeték nincs
igen alkalmas, két víztartánnyal,
a hozzá való vízvezetékkel és sziv-
attyú kúttal együtt előnyös ár-
ban eladó. Bővebbet Dezső-utca 1a.
221

Magántanulókat és bejárókat

mérsékelt díjazás mellett elvállal
izr. fiúinternátus. Steiner, Chorin
Aron-utca 1. szám. 166

Ötven év óta

fennálló jóforgalmu koresma ház-
zal együtt eladó. Cim a kiadó-
ban. 204

Egy magyar és német

szépirásu fiatalember vagy nő fel-
vétetik. Ugyanott egy pénzbeszedő
is felvétetik. Cim a kiadóhiva-
talban. 225

Keresek

egy jó családból való intelligens
fiatal leányt 6 éves leányka mellé.
Erzsébet körut 26. földszint jobbra.
244

Ügynök

biztosítékkal, ügyes, kerestetik.
Napi 8—10 korona a jüvedelme.
Bővebbet Munkácsy Mihály-utca
2. ajtó 11. sz. 245

Keresek

csinos és kevésbé használt ebédlő
butorokat. Ajánlatokat „Ebédlő”
jellegével a kiadóhivatal továbbít.
248

Koffmann Sándor

Arad, (színház-épület.) Női- és
leányfelöltők és téllkabátok a leg-
ujjába kivitelben érkeztek! Verse-
nyen kívüli árak! 4268

Ügynökök

napi biztos 20 korona keresettel,
azonnal felvétetnek. Verhovay adás-
vételi iroda, Bercsényi Miklós-utca
1 szám. 259

Modern 5 szobás lakás

a Verbőczy-utcában május 1-re ki-
adó. Terveket megtekinteni a pósta-
főnöki lakásban lehet. 260

Állást keres

gépirásban, gyorsírásban és német-
ben jártas kisasszony. Cime a ki-
adóban. 247

Keresek

egy 24—26 év körüli ügyes női
divatáru segédet azonnali belépésre.
Cim a kiadóban. 262

Meghívó.

Magyarád hegyközség tisztújító közgyűlése

folyó évi január 13-án,
reggel fél 9 órakor
lesz a község házában,
erre a szőlőbirtokos-
ság meghívatik.

Magyarádon, 1911. január 4

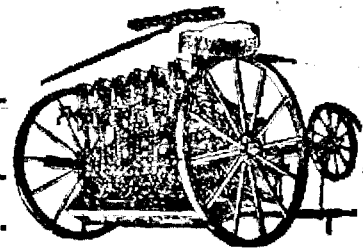
Az elnökség.

Mayfarth-féle „Agricola” vetőgépek

a lejobbak!

mindenféle mag-
vaknak.

Egyforma kivetés.

Minta 1911.

Évek óta leg-
jobbban bevált.
Erőteljes
szolid szerkezet.
Legegyszerűbb
beállítás és ki-
űrités.

Alapított 1872. Mayfarth PH. és Tsa 1500 munkás.

gépgyárak, vasöntödék és gőzhámorok

Bécs II/1 Taborstrasse 71.

Kimerítő képes árjegyzékek ingyen. Képviselek és vizontelárusítók kerestetnek.

Kenyérsütődémet

előnyös feltételek
mellett, azonnal

kiadom

szakembernek. 227

Czigler Henrik,

Nagyhalmagy.

Egy 40 év óta fenn-
álló, jóforgalmu

fűszer- és

vaskereskedés

Ujszentannán, a piac-
téren, közvetlen a tem-
plom mellett

azonnal kiadó.

Bővebbet: Zimmermann

Ádám urnál, Ujszentanna. 254

Valódi

4578

francia mellfűzők

különlegességek
kizárólagos raktára

Varga D. Dani

Arad, András-tér 20.

Ernyő különlegességekben dus
választék. Javítások és villany-
ernyő készítesek elfogadtatnak.
Városi és megyei telefon 808.

Ügyes,

gyakorlott hölgyek

kik a magyar és német nyel-
vet szóban és írásban birják
kerestetnek egy osztrák női
ujság képviselőjére.

Fix fizetés mellett még magas jutalék fi-
zettetik. Szorgalmas hölgyeknek alkalom
állandó és tartós állásra. Ajánlatokat „Né-
met Lap” jellegével a kiadóhivatal közvetít.